

Detta kan du lära dig i Videoskolan

Du får lära dig att göra en hemvideo som blir långt mer underhållande och intressant än de vanliga fyra timmarnas råfilm från guldbryllopet eller den årliga charterresan.

I Komputer för allas Videoskola går vi igenom hela produktionsproceduren – filmklippens väg in i datorn samt redigering och snygga effekter, övergångar och bakgrundsmusik. Slutligen förklarar vi hur den redigerade filmen läggs tillbaka på ett videoband eller komprimeras för att läggas ut på en webbplats eller i ett e-brev.

Utgångspunkten för skolan är programmet EditStudio, som ligger på K-CD:n. Programmet kan både arbeta med lågkvalitetsvideo från exempelvis en webbkamera och med video i hög kvalitet från en digitalkamera. Om du inte har någon kamera kan du öva dig på de medföljande videoklippen.

Skolan sträcker sig över detta och följande fem nummer. Efterhand som avsnitten avhandlats kommer de att hamna på K-CD:n.

Följ med i alla avsnitt av Videoskolan:

1 2 3 4 5 6 Goda råd inför köpet av videokamera och tips till inspelningarna plus introduktion till programmet EditStudio. Se hur man öppnar demonstrationsklippen på K-CD:n.

1 2 3 4 5 6 Så kommer filmen från kameran in i datorn. Se också hur videoklippen skall redigeras – sättas samman i rätt ordningsföljd så att timingen stämmer.

1 2 3 4 5 6 Piffa upp filmen med snygga övergångar mellan filmklippen. Övergångar kan också vara till stor hjälp när olika inspelningar inte passar riktigt ihop.

1 2 3 4 5 6 Se hur filmen kan dekoreras med text i alla färger och storlekar. Få t.ex. texten "The End" i stora röda bokstäver att tona fram över de sista klippen.

1 2 3 4 5 6 Lär dig hur du lägger musik på videon. Se också hur musiken mixas med ljudet från videoinspelningarna så att musiken och videoljuden passar med varandra.

1 2 3 4 5 6 Så spelas den färdiga filmen över på ett vanligt videoband. Filmen kan också komprimeras till en fil så att den kan läggas ut på en webbplats eller cd-rom eller skickas till vännerna via e-post.

Gör snygg videofilm på pc:n

**Vilken kamera skall jag köpa?
Hur får jag in filmen i datorn?
Hur gör jag de snygga effekterna de kan göra på tv?
Hur lägger jag in bakgrundsmusik på min video?
Komputer för allas videoskola ger dig svaren.**

Förr i tiden redigerade man video genom att kopiera videoklipp från den ena videoapparaten till den andra. I dag kan man redigera video på en pc som är utrustad med ett videokort. På datorn kan man flytta runt de olika klippen genom att dra i dem precis lika lätt som man flyttar runt texten i ett Word-dokument.

I Komputer för allas Videoskola kommer vi i det här och nästa fem nummer att gå igenom hur inspelningarna från semestern, släktträffen eller vad det vara månne slutar som snygga hemvideor med både övergångar, bakgrundsmusik och texter. Vi tar utgångspunkt i programmet EditStudio, som ligger på K-CD:n, men det vi går igenom klarar de flesta redigeringsprogram.

Det har ingen betydelse om du använder en billigare webbkamera eller en professionell DV-kamera (di-

gital video) vid inspelningarna. Du behöver faktiskt ingen kamera överhuvudtaget för att stifta bekantskap med programmet. På K-CD:n hittar du videoklipp som är utmärkta att öva sig på.

Skulle du sedan få blodad tand och lust att investera i en kamera, hittar du goda råd inför köpet i den här första delen av skolan. Dessutom ger vi en hel del råd som du får glädje av att följa under själva inspelningarna.

Kraven på din pc och övrig utrustning

Innan du kan redigera egna videoinspelningar måste de föras över i datorn från kameran. Den delen tar vi itu med först i andra avsnittet av skolan. Men redan i det här avsnittet beskriver vi vilken utrustning du måste ha för att kunna överföra

video till datorn och vilka krav som ställs på pc:n i övrigt. Och så visar vi hur du lägger in egna videoklipp i programmet.

Det är lekande lätt att redigera video på pc:n

Som sagt kan videoredigering på pc jämföras med ordbehandling i Word. I Word kan man skriva text och sedan flytta runt ord och stycken. På samma sätt kan du lägga in videosekvenser i en viss ordningsföljd och sedan flytta runt dem. Du kan alltså utan problem pröva om ett klipp passar bäst före eller efter ett annat. Om det inte fungerar i det ena läget kan man bara dra det någon annanstans med musen.

Det händer även professionella filmare att de inte har lyckats fånga just de inspelningar som de hade tänkt sig. Under skolans gång för-

klarar vi hur man kan redigera sig ur problemet genom att lägga in så kallade täckbilder över olyckliga klipp.

Vi kommer också in på hur man kan skapa mjuka övergångar mellan filmklippen. Kanske vill du att en inspelning skall glida lugnt och försiktigt in i nästa eller kanske att den andra inspelningen skall knuffa ut den första ur bilden. EditStudio innehåller en lång rad sådana övergångar, som är både snygga och underhållande.

Text och musik ger filmen ett lyft

När man redigerar film på en dator kan man lägga in små textsnittar över filmen. Det är ämnet i skolans fjärde avsnitt, där vi också beskriver hur man får texten att långsamt tona fram över inspelningarna.

Bakgrundsmusik kan också bidra till stämningen i en film. Man kan använda den till att förstärka det som utspelas i bilden och dessutom kan den reparera ljudet från kameran om det av en eller annan anledning inte blivit tillräckligt bra.

Till slut skall filmen sparas. Det gör man på olika sätt beroende på om den skall läggas över på videoband eller komprimeras så att den t.ex. kan läggas ut på en webbplats eller skickas via e-post. Det klarar du med programmet på K-CD:n. Men om du vill spara din film i det digitala DV-formatet till digitala videokameras, måste du köpa den senaste versionen av programmet EditStudio via adressen www.puremotion.com.

Priset är strax över 500 kronor och du kan testa demoversionen som ligger på webbplatsen innan du bestämmer dig. ■

Det är fantastiskt att föreviga livets små glädjeämnen på video. Ofta krävs det dock en del redigering innan resultatet blir lika fantastiskt att titta på. Det tar den här videoskolan upp.

Val av kamera

Videokameror finns i alla prisklasser och kvaliteter. Därför är det viktigt att veta vad det är man behöver och vad man skall titta efter i affären.

Videoredigering på datorn kräver inte någon enorm och dyr utrustning, om man har begränsade ambitioner beträffande bildkvalitet. Å andra sidan ger en bra digital videokamera naturligtvis mycket

högre bildkvalitet än t.ex. en billig webbkamera. Om du redan har en gammal videokamera är det bra att börja leka med den och på så sätt ta reda på vilken kamera du senare vill investera i.

Här beskriver vi möjligheterna hos olika kameror samt ger dig några goda inspelningsråd. På nästa uppslag kan du läsa vad som krävs av din dator beroende på vilken kamera du använder.

Det är mest på skoj

Ett bra sätt att komma i gång med att redigera video är att använda den utrustning man redan har. Börja t.ex. med att spela in med en webbkamera om du har en sådan. Även om en webbkamera ofta är begränsad till att filma i det rum där datorn står, kan processen ge en uppfattning om hur inspelningen blir bäst och hur man lägger in den i redigeringsprogrammet och redigerar den.

Om planen är att köpa en vanlig analog videokamera är det en bra idé att titta efter S-VHS- eller Hi8-formatet. Båda har nämligen sjunkit mycket i pris och ger en bättre bildkvalitet än de äldre formaten med namnen Video8 och VHS.

Priset för en analog kamera ligger fortfarande lägre än för de digitala kamerorna och de senaste modellerna har en bildkvalitet som faktiskt är ganska imponerande. Problemet med de analoga kamerorna är dock att signalen måste digitaliseras vilket medför att bildkvaliteten försämras när inspelningen läggs över på datorn och tillbaka på ett videoband.

Det har blivit en sport

En digital videokamera kan du få från ca. 6 000 kronor nu. Sonys version heter digital8 och har den fördelen att man kan använda sina gamla Hi8 videoband i kameran. Annars heter formatet DV, vilket står för digital video. Digitala videokameror finns i alla prisklasser, men var uppmärksam på att de billigaste bara har så kallad DV-out vilket innebär att man inte kan lägga tillbaka sin redigerade film i kameran, från vilken den sedan kan föras över till ett videoband. Problemet kan lösas om man köper en så kallad widge, en firewirekabel, som ger kameran DV-in. En widge kostar ungefär 1500 kronor.

Fördelen med digitala videokameror är – utöver att de är något mindre än de analoga – att de ger bättre bildkvalitet och bättre ljud. Dessutom blir bildkvaliteten inte märkbart försämrad när inspelningarna överförs till och från datorn.

Det skall vara perfekt

Skall det vara riktigt fint blir det hyllan med videokameror för mellan 15 000 och 40 000 kronor vi pratar om. Här finns bland annat de allra minsta kamerorna. Storleken är nämligen avgörande för priset. Ju mindre en kamera är, desto dyrare är den. Marknadens minsta i dag väger inte mer än ca. 500 gram.

De lite större kamerorna i samma prisklass har i gengäld bättre ljud och bildkvalitet och ger också möjlighet att ställa in kamerans alla olika funktioner manuellt.

På de dyraste DV-kamerorna sitter det ofta mycket dyr optik som kan bytas ut precis som på en spegelreflexkamera. Sådana kameror rymmer följaktligen möjligheter att verkligen anpassa inspelningarna till den situation de skall ingå i.

Goda råd när du filmar

Använd stativ

Många hemvideor har en tendens att bli mycket skakiga och förvirrande att titta på. Genom att montera kameran på ett stativ blir inspelningen mer kontrollerad vilket gör det lättare att sedan klippa ihop inspelningarna under redigeringen.

Som alternativ till stativet kan kameran stöttas på biltak, plank, matbord eller liknande.

Gå närmare

Det är naturligtvis kul att få med både Eiffeltornet, ungarna som leker och den trevliga mannen i glasskiosken på bilden. Men tyvärr kan det sluta med att man varken ser det ena eller andra när man visar det på en tv. Gå därför nära de viktigaste delarna av motivet och gör hellre en inspelning av tornet, en av ungarna och en av glassmannen.

Ljus är bra

Även om nyare videokameror lovar att kunna filma i mörker, blir videoinspelningar alltid bättre med ordentligt ljus på motivet. Precis som med en vanlig kamera gäller det att undvika motljus så långt som möjligt. Måste man filma i motljus finns det på de flesta kameror en inställning som det kan vara en god idé att beakta sig med.

Planering

Om tanken är att göra en film med en bestämd historia kan det vara en god idé att göra ett manus, där varje enskilt klipp är planlagt, så att du inte måste hålla reda på alla inspelningar som skall användas under själva filmningen. Det är också en bra idé att filma en händelse från flera olika vinklar, eftersom det är svårt att klippa ihop två inspelningar om kameran har stått på samma ställe vid båda tillfällena. Och kom ihåg att ta bilder från långt håll för att ge överblick och närbilder för att ge intensitet.

Zooma lugnt

Man kan lätt bli ivrig när man får en kamera i handen. Plötsligt händer det saker överallt som man bara måste zooma in eller panorera på. Faran är bara att resultatet blir mer eller mindre outhärdligt att titta på. Ta det i stället lite lugnt och bestäm i möjligaste mån vad du skall filma innan du trycker ned inspelningsknappen.

Begränsa också användningen av zoomen under inspelningen och vänd dig först för att zooma in det som skall filmas – och tryck sedan på inspelningsknappen.

Täckbilder

Täckbilder är inspelningar av neutrala företeelser som kan klippas in på de ställen i filmen där det saknas något.

Om två inspelningar inte passar så bra ihop är det trevligt att kunna lägga in ett klipp mellan dem. Det kan till exempel vara naturbilder genom fönstret eller bilder av hunden som inställsamt viftar på svansen.

Täckbilder skall vara filmsekvenser som skulle kunnat spelas in när som helst och därmed kan placeras var som helst i filmen.

Film till nätet

Om planen är att göra en film till nätet kommer den skärm som den färdiga filmen skall visas på att vara mycket liten.

Samtidigt komprimeras film till nätet. Det betyder att man inte kan göra snabba klipp utan att filmen blir otydlig. Dessutom går komprimeringen till viss del ut över inspelningens ljudkvalitet.

När du filmar till nätet måste du därför gå ännu närmare ditt motiv, vara ännu lugnare i dina rörelser samt helst ha en extern mikrofon ansluten till kameran.

Nödvändig utrustning

Beroende på vilken kamera du har filmat med finns det vissa krav som datorn måste uppfylla för att det skall vara möjligt att redigera inspelningarna.

Innan en film kan redigeras måste den överföras från kameran eller videoapparaten till datorns hård-disk. När filmen är redigerad skall den dessutom kunna överföras till ett videoband. Därför måste datorn ha både en ingång och en utgång för både video och ljud. Dessutom måste du vara upp-märksam på att den version av

EditStudio som ligger på K-CD:n inte kan göra den färdigredigerade filmen i det digitala formatet DV. Det betyder att filmen inte kan läggas tillbaka på ett DV-band i en digital kamera, från vilken den senare skulle kunna överföras till ett vanligt videoband. Om det finns en analog video-utgång (tv ut) på datorn kan man

överföra filmen direkt till en video-apparat. Alternativt kan man köpa en nyare version av programmet EditStudio på adressen www.puremotion.com. Den kostar knappt 300 kronor. I den nya versionen kan du både lägga tillbaka filmen till din digitala kamera samt kom-primera den i mpeg-formatet, som används till video-cd.

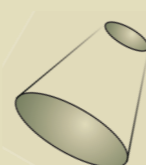
När du köper kamera

Zoom

Det finns två sorters zoom: optisk zoom och digital zoom. Optisk zoom betyder att linsen kan gå närmare på motivet efter samma princip som en kikare. En kamera med 12 x optisk zoom innebär att

man kan komma 12 gånger när-mare motivet. Det är svårt att värdera zoom-behovet utifrån en siffra. Skall du köpa en kamera så låna med den ut på gatan för att testa zoom-funktionen. Digital zoom lovar ofta mycket höga siffror för hur mycket ka-

meran kan zooma. Dess-värre försämras även bildkva-liteten, i och med att digital zoom bara tar ett mindre utsnitt av bilden och sedan förstörar det.

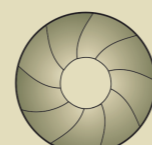

Ljuskänslighet

Videokamerans ljuskänslighet mäts i lux. Ju lägre lux, desto sva-gare ljus kan kameran filma i.

En videokamera ligger vanligtvis mellan 0,3 och 1,5 lux. Många nyare kameror har en funktion för att filma på kvällen eller natten och går därför nästan ned till 0 lux.

Den här funktionen kan ge otro-ligt roliga inspelningar.

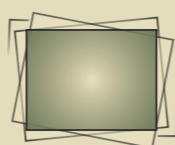

Steadyshot

Många videokameror är utrus-tade med bildstabilisator, på engelska kallat steadyshot.

Funktionen fungerar som en stötdämpare och kompenserar för små rörelser under filmningen. Det finns både en digital och en optisk steadyshot-funktion.

Vi rekom-menderar en kamera med optisk bild-stabilisering.

LCD-skärm

En LCD-skärm är en liten vridbar skärm på sidan av kameran där man kan se inspelningen. LCD-

skärmen ger en bättre uppfatt-ning om hur bilden kommer att se ut på en tv-skärm än den lilla sökaren. Dessutom kan man t.ex. lyfta upp kameran och filma ut

över en stor folksamling medan man följer med på skärmen.

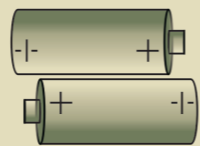

Batterier

Batterierna har blivit bättre, men batterier är dessvärre också nor-mal extrautrustning. Kontrollera

alltid hur lång tid det batteri som följer med kameran kan hålla. Ett bra videobatteri kan hålla för upp till nio timmars filmning, men normalt håller de medföl-

jande bat-terierna bara i omkring en timme.

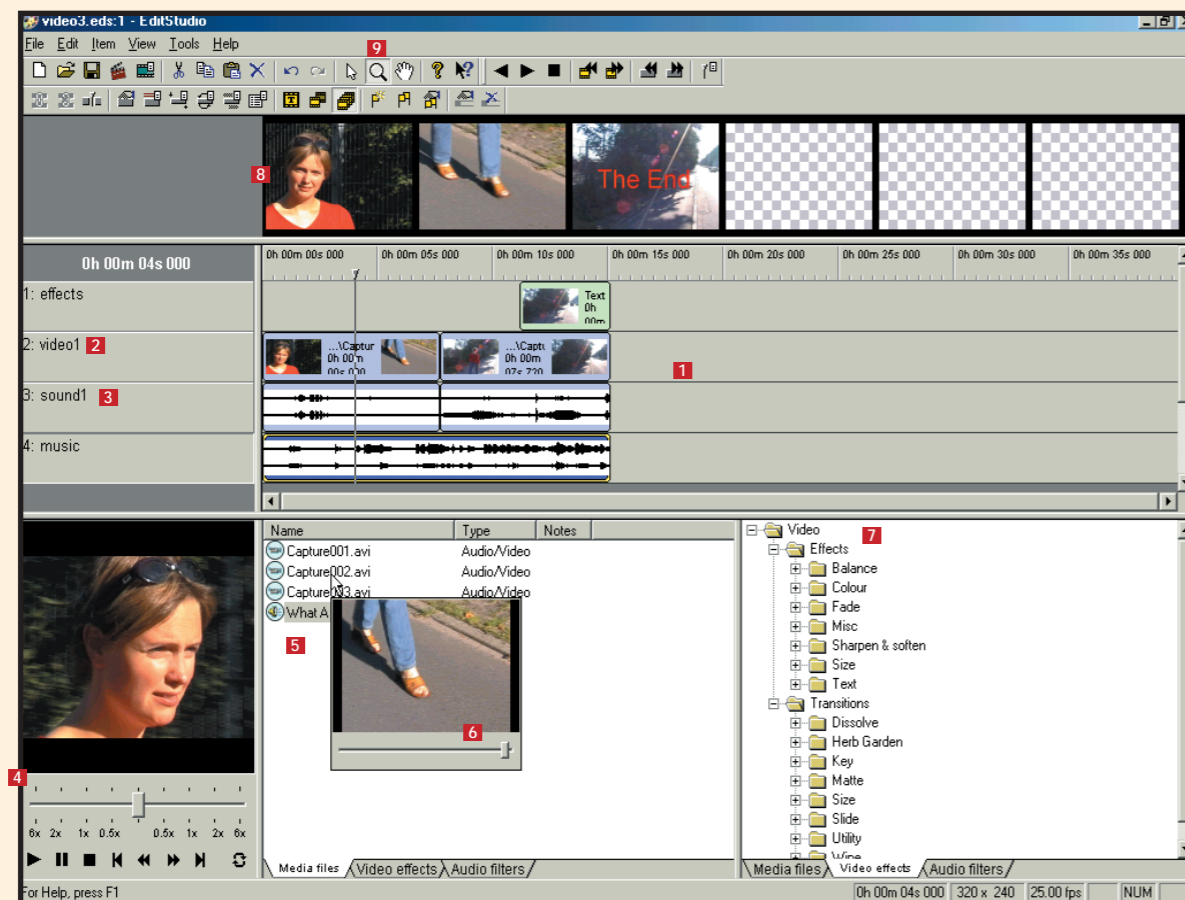

Detta behöver du för att kunna redigera video på datorn

	Digital videokamera	Analog videokamera	Webbkameror med mera
Kamera	Även kallad DV- eller Digital8-kamera.	Namn som VHS, S-VHS, Video8 eller Hi8 omfattar olika märken och kvalitetsnivåer.	Utöver webbkameror finns det andra kameror som kan över-föra videofiler via USB-porten.
Videokort	Firewire-kort, även kallat IEEE1394 eller iLink. Används till att överföra data och ger ingen kvalitets-förlust. Kan både lägga över inspelningar från kamera till dator och från dator till kamera. Man kan dessutom styra kamerans grundläggande uppspelningsfunktio-ner via dataskärmen.	Grabberkort som kan digitalise-ra kamerans eller videoappara-tens analoga signal och skicka tillbaka en analog signal till kameran eller videoapparaten. Kort som är avsett för video-redigering ger bäst kvalitet, men vissa grafik- och tv-kort kan också användas. Det måste finnas både tv-in och tv-ut på kortet.	Kräver inte något speciellt kort till datorn, utan kan anslutas direkt till USB-porten. Datorn måste dock ha en tv-utgång för att kunna spela över den färdiga filmen på ett videoband.
Rekom-menderad minimum-prestanda	Pentium III 600 MHz med 128 MB RAM.	Pentium II 350 MHz med 128 MB RAM till inspelningar från Hi8 eller S-VHS i full kvalitet. Lägre kvalitet kräver mindre av datorn. Ljudkort om inte grabber-kortet har inbyggda in- och utgångar för ljud.	Pentium 200 MHz och 32 MB RAM för att kunna använda programmet EditStudio. Annars beror datorkraven på webb-kamerans filmkvalitet. Ljudkort och en mikrofon för att spela in ljud samtidigt med bilderna från webbkameran.
Hårddisk	7 200 rpm. Helst särskild hårddisk för operativsystem och videoinspelningar. Cirka 2 GB ledigt utrymme för varje 10 minuters video-klipp i full kvalitet.	Minst 5 400 rpm. Helst särskild hårddisk för operativsystem och videoinspelningar. 20 MB-1 GB ledigt utrymme för varje 10 minuters videoklipp beroende på inspelningskvalitet.	Beroende på din webbkamera eller kamera. Tar dock gene-rellt långt mindre utrymme än video från en riktig video-kamera.
Fördelar	Ingen kvalitetsförlust vid över-föring. En kontakt till både ljud och bild. Hög bildkvalitet.	Tar mindre utrymme på din hårddisk. Kräver inte så hög prestanda. Och fungerar med äldre videokameror.	Billig att införskaffa – från 300 kronor. Kräver inte ett extra video-kort till datorn.
Nackdelar	Om kameran inte har DV-in, krävs en så kallad Widget för att överföra den färdiga filmen till kameran och vidare till ett videoband. Kräver mycket ut-rymme och en kraftfull dator.	Inspelningarna måste digi-taliseras, vilket försämrar bildkvaliteten vid överföring mellan kamera och dator. Kan vara besvärlig att an-sluta eftersom ljud och bild ofta skall anslutas var för sig.	Lägre bildkvalitet än en riktig videokamera. De flesta webbkameror är begränsade att filma i det rum där datorn står. Kräver en extern mikrofon och ljudkort.

Första titten på EditStudio

EditStudio är ett allsidigt videoredigeringsprogram, som på ett användarvänligt sätt klarar även de mest krävande redigeringsuppgifter. Programmet är som de flesta andra redigeringsprogram uppbyggt omkring en tidslinje. På den kan man placera in sina filmsekvenser, ljud o.s.v.

I mitten av fönstret ser du tidslinjen **1** och till den kan du dra film- och ljudklipp. De olika raderna i tidslinjen kallas layers (lager, red.). Layers används till att skilja de olika delarna av filmen från varandra. På ett layer lägger man t.ex. videoklipp **2** och på ett annat ljudklipp **3**. På så vis kan man redigera ljudet utan att det tillhörande videoklippen påverkas. Det är också med hjälp av layers som man lägger in övergångar och effekter. I uppspelningsfönstret längst ned till vänster kan man spela upp filmen från tidslinjen och se om klippen fungerar **4**. De två vita fönstren

längst ned innehåller de element som kan dras upp på tidslinjen. Media files-fönstret innehåller de videoklipp som har lagts in på datorn från kameran **5**. Det är också här ljudklippen kommer att ligga. Om du håller musen över ett ljud- eller videoklipp, poppar det upp ett litet fönster och spelar upp klippet **6**. Från Media files-fönstret kan man dra upp video- och ljudklipp på tidslinjen i önskad ordningsföljd. Video effects-fönstret innehåller en mängd övergångar och effekter, som kan göra filmen snyggare att titta och lyssna på **7**. Övergångarna och effekterna kan precis som video- och ljudklippen dras upp på tidslinjen.

Ovanför tidslinjen ligger en filmremsa **8**, där man kan se små bilder från filmen. Bilderna kan vara till god hjälp för att kontrollera att klippens ordningsföljd på tidslinjen ser ut som den skall. Högst upp ser du en rad ikoner som tillsammans utgör verktygsfältet. Speciellt förstöringsglaset är värt att lägga märke till **9**. När man klickar på det kan man zooma in på tidslinjen genom att klicka på den med vänster musknapp. Zooma ut igen genom att högerklicka. Kom ihåg att klicka på den lilla vita pilen för att återvända till redigeringsverktyget **10**.

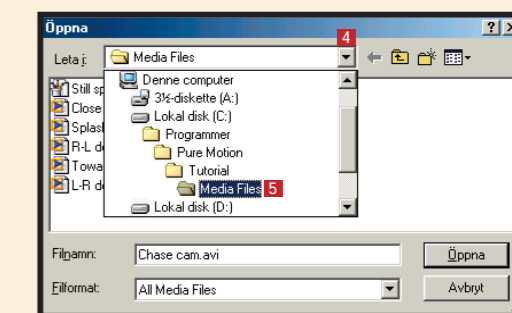
Så kommer du i gång

Om du inte har någon kamera eller bara vill komma i gång snabbt med programmet kan du testa att göra en liten film av de demonstrationsklipp som följer med på K-CD:n. Här ser du hur du hämtar in demonstrationsklippen i programmet.

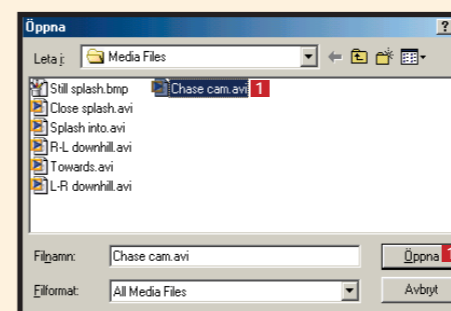
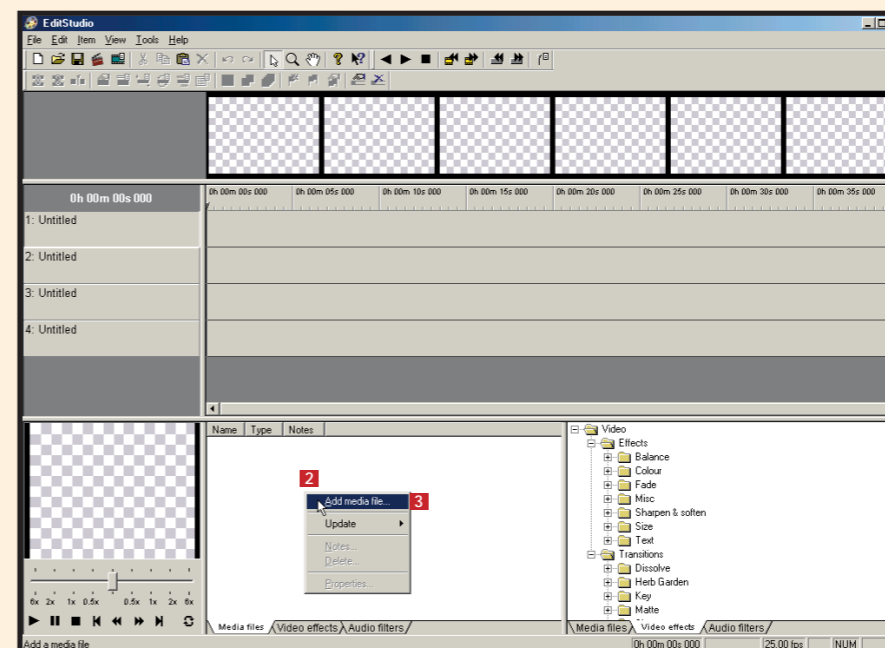
När du installerar EditStudio skall demonstrationsklippen installeras var för sig. Klicka på kvadraten vid Install Tutorial för att installera klippen **1**.

1 Högerklicka på Media files-fönstret längst ned i mitten **2** och välj Add media file **3**.

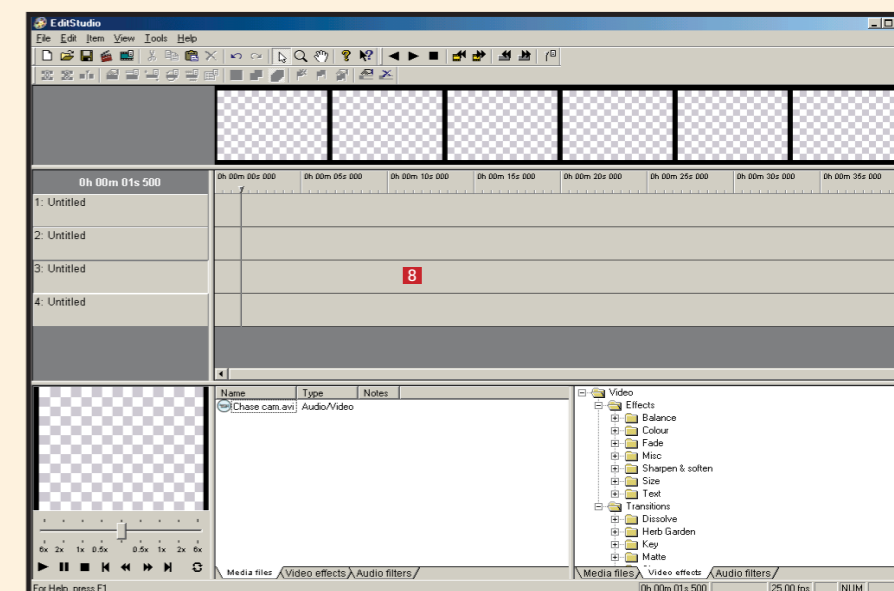

2 Leta nu fram demonstrationsinspelningarna genom att klicka på pilen **4**. De ligger oftast i mappen C:/Program/Pure Motion/Tutorial/Media Files/ **5**. Om du vill lägga till personliga ljud- eller videoklipp från din egen dator, letar du upp den mapp de ligger i.

3 Klicka på den fil du vill hämta **6** och klicka Öppna **7**.

4 Filen har nu hämtats in i Media files-fönstret, från vilket den kan dras upp på tidslinjen för redigering **8**. Hur det går till kan du läsa mer om i nästa nummer.

I nästa nummer av videoskolan:

- Så överför du videoinspelningar från band till datorn.
- Så redigerar du videoinspelningarna på datorn.

Var du inte med från början?

Läs det föregående avsnittet av Videoskolan på K-CD:n under "Komputerskolan".

Det här kunde du läsa i förra avsnittet:

1 2 3 4 5 6 Du fick goda råd inför köpet av videokamera, tips till inspelningarna samt introduktion till programmet EditStudio. Och så visade vi hur man öppnar demonstrationsklippen på K-CD:n.

Det här kan du läsa i de kommande avsnitten:

1 2 3 4 5 6 Piffa upp filmen med snygga övergångar mellan filmklippen. Övergångar kan också vara till stor hjälp när olika inspelningar inte passar så bra ihop som det var tänkt.

1 2 3 4 5 6 Se hur filmen kan dekoreras med text i alla färger och storlekar. Få t.ex. texten "The End" att tona fram i stora röda bokstäver över de sista klippen.

1 2 3 4 5 6 Lär dig hur du lägger musik på videon. Se också hur musiken mixas med ljuden från videoinspelningarna så att musiken och videoljuden passar ihop med varandra.

1 2 3 4 5 6 Så spelas den färdiga filmen över på ett vanligt videoband. Filmen kan också komprimeras till en fil så att den kan laddas ut på en webbplats eller cd-rom eller skickas till vänner via e-post.

Från videoband till färdigklippt film

Flera timmars råfilm från sommarsemestern eller från den stora släktträffen kan vara något av en prövning för de stackare som den välmenande fotografen bjudit in på visning.

Har filmen däremot fått en tur genom klippmaskinen i datorns videoeditoringsprogram, så att fokus ligger på höjdpunkterna – i naturlig ordningsföljd – är chansen större

att åskådarna i hembiografen känner sig underhållna i stället för att sitta och försöka hålla sig vakna.

I den här andra delen av Videoskolan tar vi itu med redigeringen. Du får lära dig att klippa och lägga in bilder för att ta bort klipp som inte fungerar.

Först handlar det dock om vägen om från videobandet till pc:ns redigeringsprogram. Du

använder EditStudios Capture-program. Capture betyder att fånga och programmet skall följdriktigt fånga in inspelningarna från videobandet för att sedan lägga in dem som filer i rätt mapp på pc:n.

Mappen heter "Media Files", och hur man hämtar filerna där, för att kunna bearbeta dem, beskrev vi på sista sidan i videoskolans första del. ■

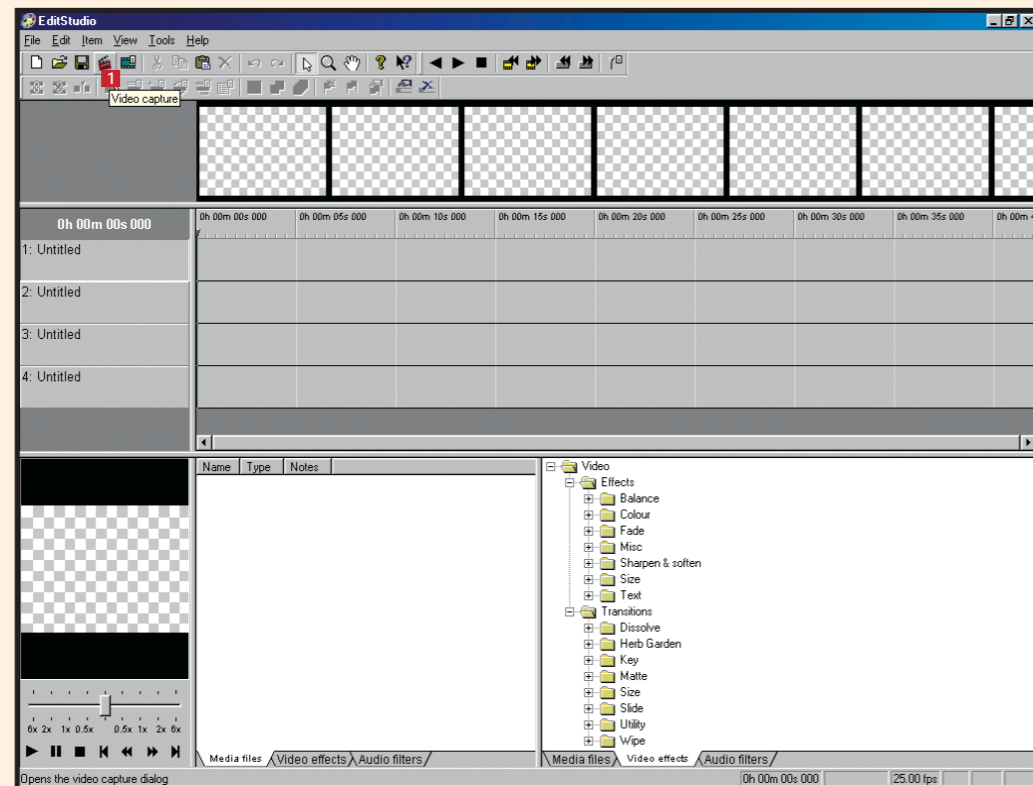
1 Lägg in filmen i pc:n

I den första delen av Videoskolan tittade vi på vilken utrustning man måste ha för att kunna arbeta vidare med videoinspelningar på pc:n.

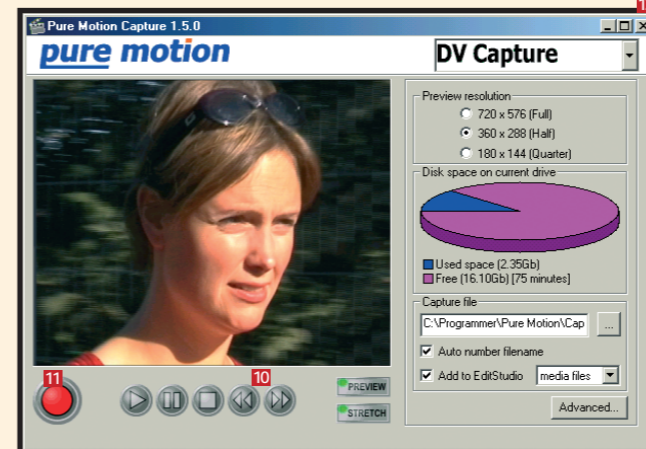
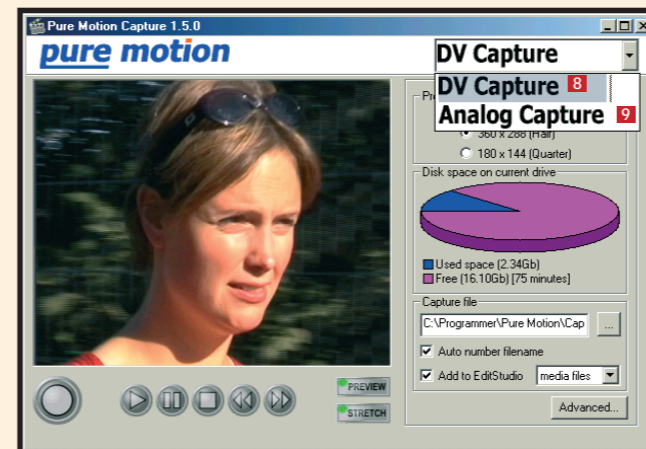
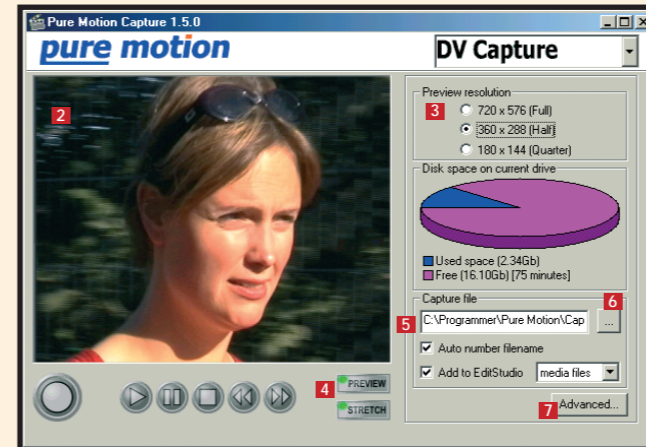
Som vi beskrev beror kraven på utrustning till viss del på om inspelningarna gjorts med en digital, analog eller webbkamera, som anslutits till den så kallade USB-porten.

Om du inte har skaffat den nödvändiga utrustningen ännu eller kopplat ihop den på rätt sätt, kan du ändå vara med och leka.

Som vi nämnde avslutningsvis i skolans första del, följer en rad filmklipp med programmet, som lämpar sig alldeles utmärkt för övningarna på de kommande sidorna.

1 Se till att videokällan är kopplad till pc:n, starta EditStudio och klicka på klappen – "Video capture" i det översta av verktygsfälten **1** för att starta capture-programmet.

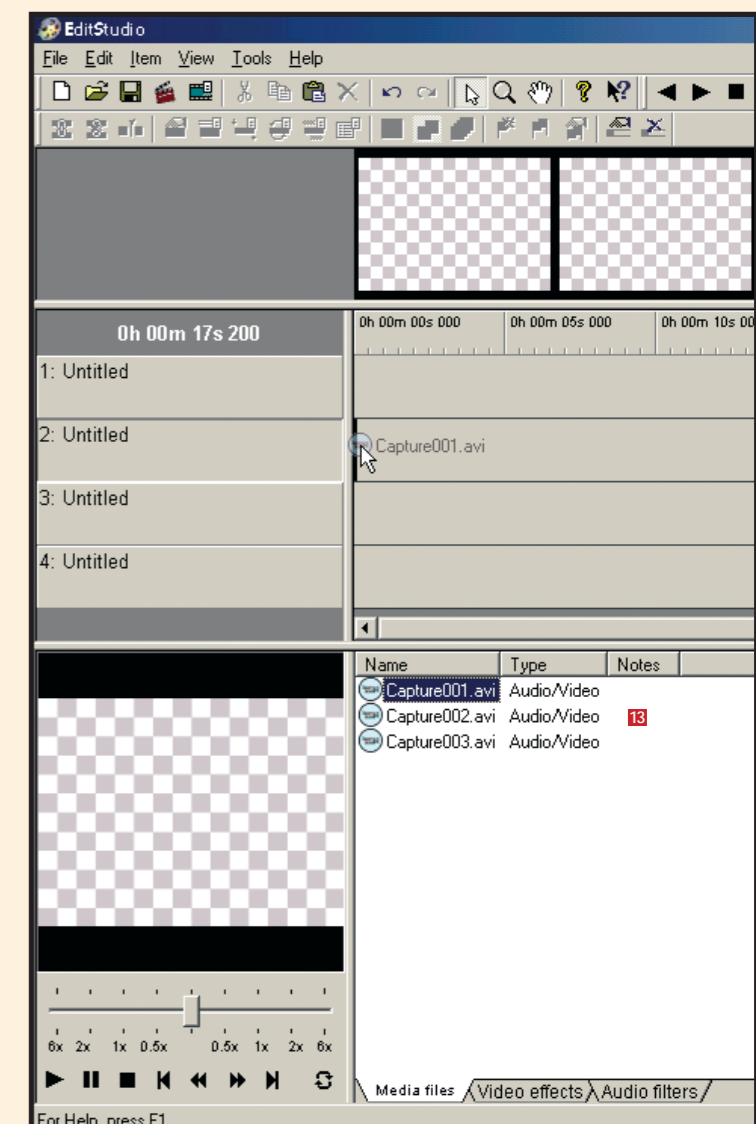

4 Leta dig fram till ca. 10 sekunder före den sekvens du vill överföra med hjälp av knapparna med dubbelpil längst ned **10**. Analoga videokällor kan inte styras från programmet, i så fall måste du leta upp din inspelning på själva videon eller kameran. Klicka på inspelningsknappen till vänster för att starta inspelningen **11**. Stoppa inspelningen med samma knapp när klippet har överförts till din dator. Leta upp nästa inspelning på samma sätt och upprepa processen tills alla inspelningar är överförda. Stäng capture-programmet med krysset högst upp i höger hörn **12** när du vill återvända till EditStudio.

Nu ligger inspelningarna redo för redigering i "Media files"-fönstret **13**.

2 I det stora fönstret kan du se inspelningarna från kameran **2**. Under "Preview resolution" **3** kan du ställa in bildens kvalitet i det stora fönstret. "Preview resolution" har ingen inverkan på kvaliteten hos de klipp du lägger in på datorn, bara på den bild du ser i det stora fönstret. Ett lägre värde kan rekommenderas om din dator går långsamt eller kommer med felmeddelanden. Du kan också slå ifrån Preview på "Preview"-knappen **4** om din dator krånglar. Det betyder att du inte kan se bilden medan du spelar in, utan i stället måste lyssna dig fram till när du vill stanna inspelningen. Under "Capture file" **5** kan du se hur programmet lägger dina videoklipp på hårddisken. Klicka på knappen till höger **6**, om du vill spara dina inspelningar någon annanstans. Har du flera analoga videokällor kan du välja mellan dem genom att klicka på "Advanced" **7**.

3 Välj mellan "DV Capture" **8** och "Analog Capture" **9** i hörnet högst upp till höger. Har du en digital kamera och ett Firewire-kort, skall du välja "DV Capture" – välj annars "Analog Capture".

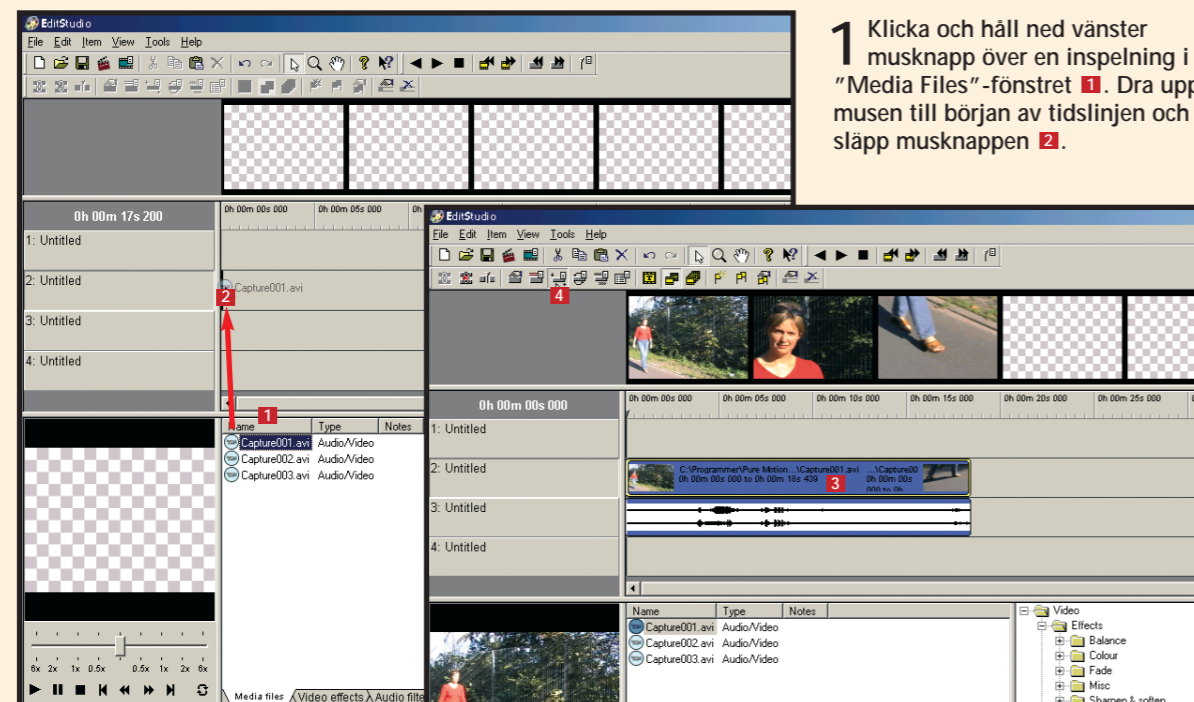
2 Finputs första klippet

Tidslinjen är hållpunkten när du skall redigera video i datorn. Det är här ljud- och videoinspelningar skall läggas in i rätt ordningsföljd. På före-

gående uppslag beskrev vi hur videoinspelningarna kommer in i EditStudio. När det är klart, skall inspelningarna dras upp på tidslinjen, klippas till och

placeras så att de passar ihop på ett bra sätt.

Det är med andra ord nu det blir frågan om att redigera filmen.

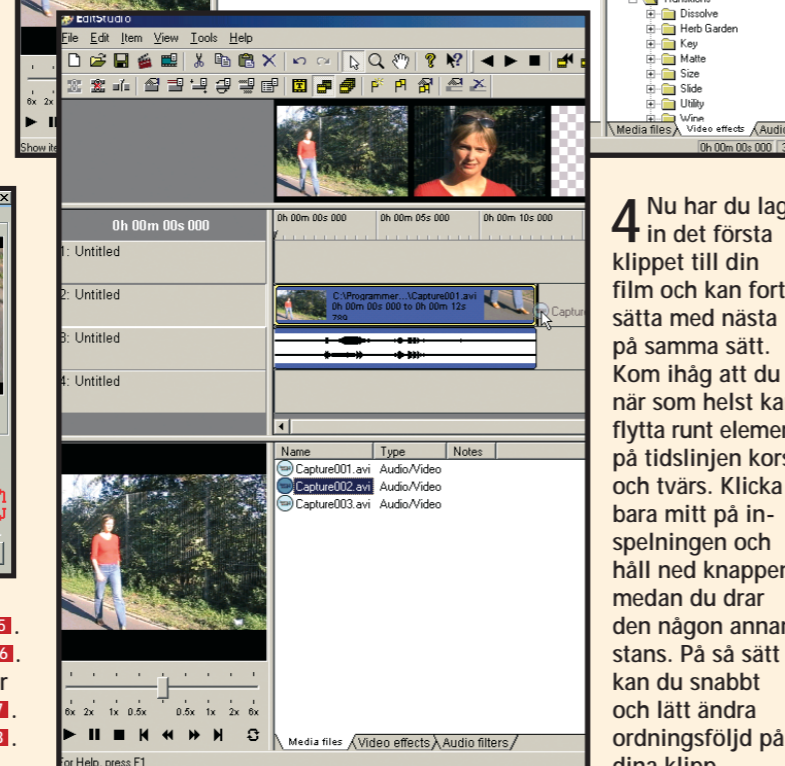

1 Klicka och håll ned vänster musknapp över en inspelning i "Media Files"-fönstret 1. Dra upp musen till början av tidslinjen och släpp musknappen 2.

2 Klicka på klippet för att markera det 3. Klicka sedan på den sjätte ikonen från vänster i det nedersta verktygsfältet för att trimma den markerade filen 4. Det betyder att du avpassar inspelningens start och slut.

3 Dra i den översta tidslinjen för att ange var inspelningen skall börja 5. Du kan följa med i fönstret till vänster 6. Dra sedan i den nedersta tidslinjen för att ange var inspelningen skall sluta 7. Du kan följa med i fönstret till höger 8. Klicka på "OK" 9.

4 Nu har du lagt in det första klippet till din film och kan fortsätta med nästa på samma sätt. Kom ihåg att du när som helst kan flytta runt element på tidslinjen kors och tvärs. Klicka bara mitt på inspelningen och håll ned knappen medan du drar den någon annanstans. På så sätt kan du snabbt och lätt ändra ordningsföljd på dina klipp.

3 Redigera ljud och bilder var för sig

Ljud och bild i EditStudio hänger ihop i initialläget. På så sätt kan du vara säker på att du inte råkar dra i ljudet till en inspelning så att det inte passar till bilden.

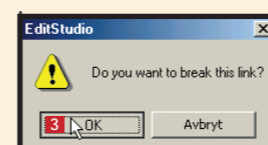
Vill du å andra sidan bara använda bilddelen av en inspelning, är det nödvändigt att först skilja ljud och bild åt för att kunna redigera dem var för sig.

Du kan dölja ett olyckligt klipp mellan två inspelningar genom att lägga in en tredje inspelning över klippet. Det kallas en täckbild och är en inspelning utan ljud, som du kan använda till att "täcka" över klipp som inte fungerar så bra. Men kom ihåg att täckbilden inte får vara beroende av ljudet. Om man till exempel tar bort ljudet från

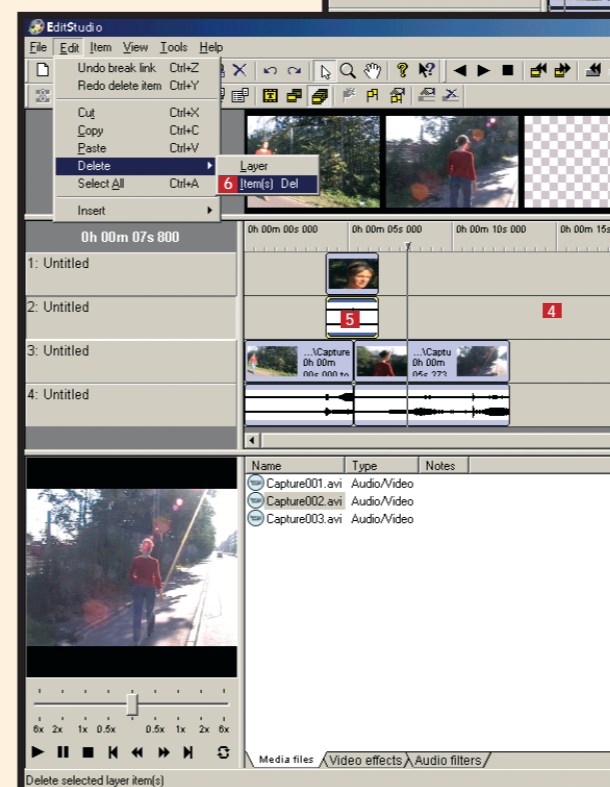
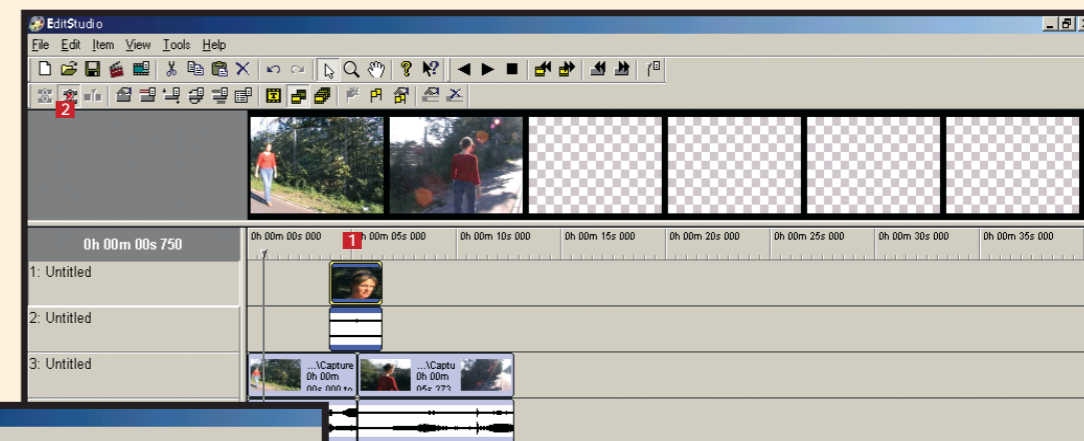
en person som talar, kommer det lätt att påminna om en illa synkroniserad tysk reklamfilm.

Den här övningen går ut på att radera ljudspåret från den översta inspelningen. Ljudet från de två nedre inspelningarna kommer med i filmen, men täckbilden ser till att man inte kan se klippet mellan de två nedersta inspelningarna.

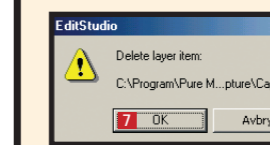
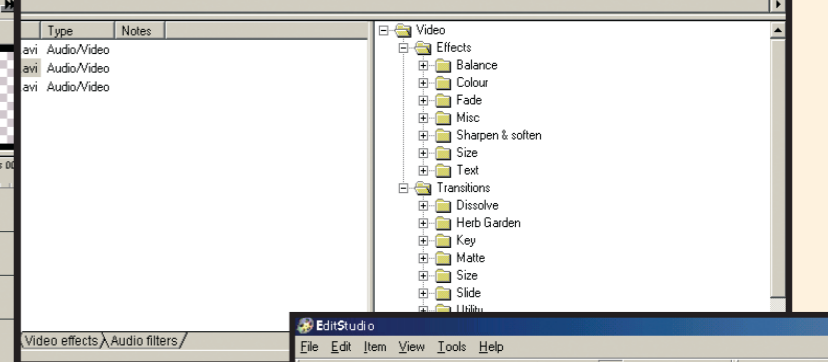
1 Klicka på inspelningen där du vill skilja ljud och bild åt 1. Klicka på den andra ikonen från vänster i nedersta verktygsfältet 2

2 Klicka "OK" 3 för att acceptera separationen.

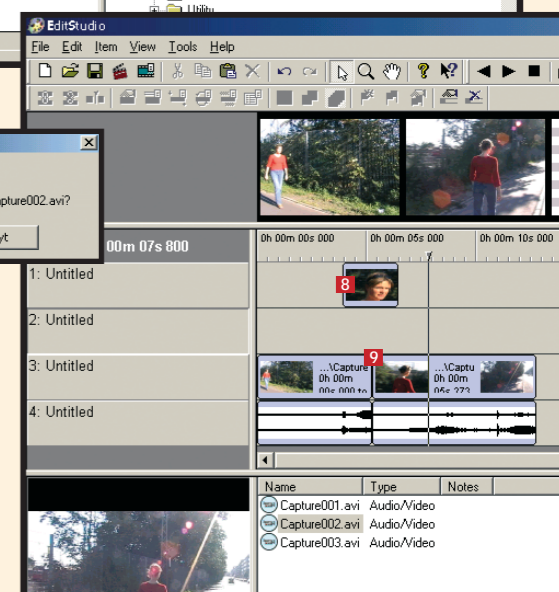

3 Ändringen för en inspelning träder inte i kraft förrän markeringen av inspelningen tagits bort. Klicka därför en gång i det grå området för att ta bort markeringen 4. Klicka sedan på det ljudklipp du vill ta bort för att markera det 5. Klicka slutligen på "Edit"-menyn, välj först "Delete" och därefter "Item(s)" 6 för att radera ljudfilen.

4 Klicka "OK" 7 för att bekräfta att du vill radera ljudet.

5 Nu har ljudet från den översta inspelningen raderats och inspelningen 8 fungerar som täckbild över klippet nedanför 9.

Var du inte med från början?

Läs de föregående avsnitten av Videoskolan på K-CD:n under "Komputerskolan".

Det här kunde du läsa föregående avsnitt:

1 2 3 4 5 6 Du fick goda råd inför köpet av videokamera, tips till inspelningarna samt introduktion till programmet EditStudio. Och så visade vi hur man öppnar demonstrationsklippen på K-CD:n.

1 2 3 4 5 6 Så överför man filmen från kameran in i datorn. Du fick också se hur videoklippen redigeras – sätts i rätt ordningsföljd så att timingen stämmer.

Det här kan du läsa i de kommande avsnitten:

1 2 3 4 5 6 Se hur filmen kan dekoreras med text i alla färger och storlekar. Få t.ex. texten "The End" att tona fram i stora röda bokstäver över de sista klippen.

1 2 3 4 5 6 Lär dig hur du lägger musik på videon. Se också hur musiken mixas med ljuden från videospelningarna så att musiken och videoljuden passar in med varandra.

1 2 3 4 5 6 Så spelas filmen över på ett vanligt videoband. Filmen kan också komprimeras till en fil så att den kan laddas ut på en webbplats eller cd-rom eller skickas till vänner via e-post.

Piffa upp filmen med övergångar

Övergången från ett filmklipp till nästa kan i princip ske på två sätt. I den rena klippningen följer klippen helt enkelt på varandra, utan några speciella åtgärder. Så ser det oftast ut på tv och film på bio.

Den glidande övergången mellan två klipp, som den här tredje delen av Videoskolan koncentrerar sig på, används också flitigt. Den fungerar på så sätt att bilden från den första inspelningen mixas mer och mer med bilden från den andra inspelningen, som slutligen helt ersätter den första.

Glidande övergångar kan få alltihop att se mer flytande ut, men de kan också vara till god

hjälp om klippen inte passar så bra ihop. Om du till exempel skall klippa mellan två inspelningar där kameran har stått på samma ställe, kan en glidande övergång göra så att klippen inte blir för hårt – så att inte en person som talar plötsligt hoppar till en annan plats i bilden.

Sedan finns det ännu mer effektfulla övergångar, som man bland annat ofta ser i musikvideor. Ett exempel är när en inspelning snurras runt och blir mindre och mindre, samtidigt som nästa inspelning blir synlig. När det gäller de här övergångarna är det bra att ha det gamla ordstäv "lagom är bäst" i åtanke. Det är ruskigt

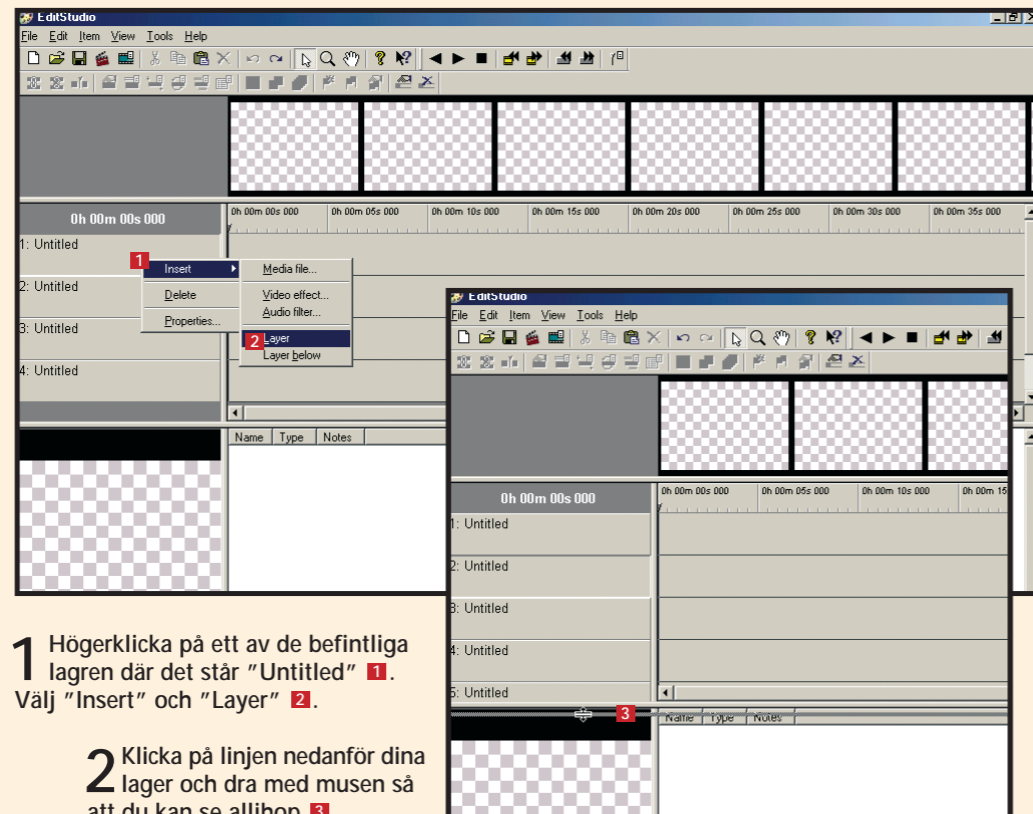
kul att sitta och leka med dem, men om leken går till överdrift blir resultatet ofta rörigt och jobbigt att titta på.

I programmet EditStudio kallas övergångar "Transitions" och det finns en hel del möjligheter att prova sig fram. Den övergång vi har valt att titta närmare på i den här delen av Videoskolan är den glidande övergången "Dissolve".

För att göra en övergång mellan två klipp, måste man först lägga till ett nytt "layer" – lager – till programmets tidslinje. Tidslinjens lager används för att skilja ljud, bilder och effekter åt, så att man kan redigera dem var för sig.

1 Lägg till ett nytt lager

Som utgångspunkt finns det fyra synliga lager i EditStudio. I det exempel vi går igenom här behöver vi fem. Därför måste vi alltså lägga till ett extra.

1 Högerklicka på ett av de befintliga lagren där det står "Untitled" **1**. Välj "Insert" och "Layer" **2**.

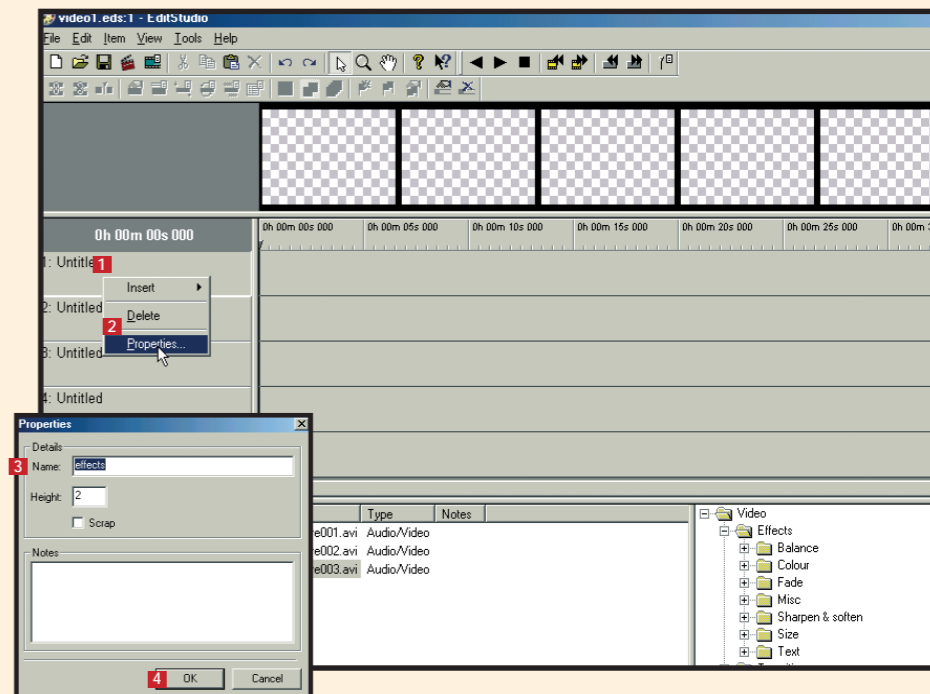
2 Klicka på linjen nedanför dina lager och dra med musen så att du kan se allihop **3**.

2 Namnge alla lager

När du arbetar med övergångar kan det vara en bra idé att namnge dina lager. Alla lager kan innehålla både video, ljud och effekter, men för överskådlighetens skull har vi skilt dem åt här.

1 Högerklicka på det lager du vill namnge **1** och klicka på "Properties" **2**.

2 Skriv ett namn på ditt lager vid "Name" **3** och klicka "OK" **4**. Namnge där efter övriga lager på samma sätt. Vi har använt namnen effects, video1, sound1, video2 och sound2.

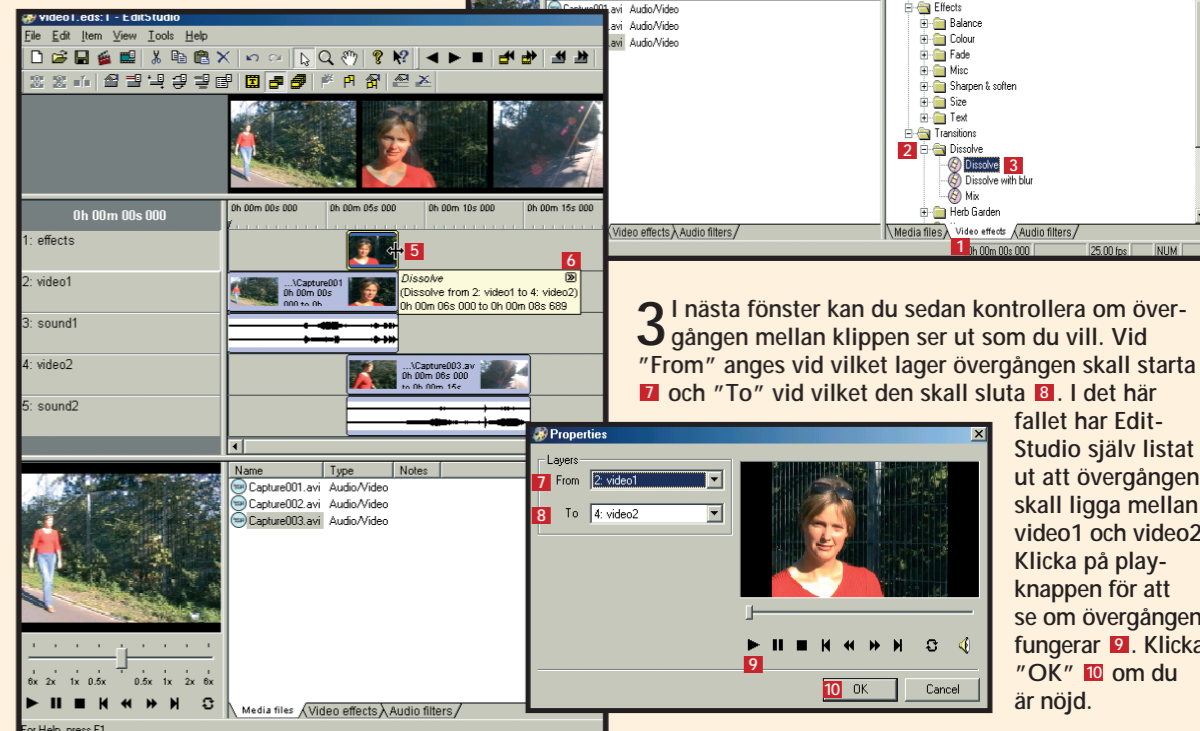

3 Skapa en glidande övergång

Innan du får två klipp att glida över i varandra, måste de placeras på två olika lager, så att de överlappar varandra. Programmets övergångar kan plockas fram i skärmbildens stora vita fält längst ned.

1 Klicka på fliken "Video effects" längst ned i det högra vita fältet **1**. Klicka sedan på det lilla tecknet vid den grupp övergångar "Transitions" du vill använda - i det här fallet mappen "Dissolve" **2**. Välj övergången "Dissolve" **3** och håll ned musknappen medan du drar upp den till det ställe på tidslinjen, där de två inspelningarna överlappar varandra **4**.

2 EditStudio försöker automatiskt räkna ut var övergången skall placeras. Om det inte blir rätt i första vändan, kan du dra i båda ändarna av övergången tills den passar med klippen nedanför **5**. Om du håller musen över en övergång på tidslinjen kan du se att övergången heter Dissolve, samt att övergången sker mellan lagren video1 och video2 **6**. Dubbelklicka på övergången du just har skapat för att se dess egenskaper.

3 I nästa fönster kan du sedan kontrollera om övergången mellan klippen ser ut som du vill. Vid "From" anges vid vilket lager övergången skall starta **7** och "To" vid vilket den skall sluta **8**. I det här fallet har EditStudio själv listat ut att övergången skall ligga mellan video1 och video2. Klicka på play-knappen för att se om övergången fungerar **9**. Klicka "OK" **10** om du är nöjd.

Var du inte med från början?

Läs Videoskolans föregående avsnitt på K-CD:n under "Komputerskolan".

Detta kunde du läsa i de tidigare avsnitten:

1 2 3 4 5 6 Du fick goda råd inför köpet av videokamera, tips till inspelningarna samt introduktion till programmet EditStudio. Och så visade vi hur man öppnar demonstrationsklipp på K-CD:n.

1 2 3 4 5 6 Så överför man filmen från kameran in i datorn. Du fick också se hur videoklippen redigeras – sätts i rätt ordningsföljd så att timingen stämmer.

1 2 3 4 5 6 Vi piffade upp filmen med snygga övergångar mellan filmklipp. Övergångar kan också vara till stor hjälp när olika inspelningar inte passar så bra ihop som det var tänkt.

Detta kan du läsa i kommande avsnitt:

1 2 3 4 5 6 Lär dig hur du lägger musik på videon. Se också hur musiken mixas med ljuden från videospelningarna så att musiken och videoljuden passar in med varandra.

1 2 3 4 5 6 Så spelas filmen över på ett vanligt videoband. Filmen kan också komprimeras till en fil så att den kan läggas ut på en webbplats eller cd-rom eller skickas till vänner via e-post.

Lägg text på filmen

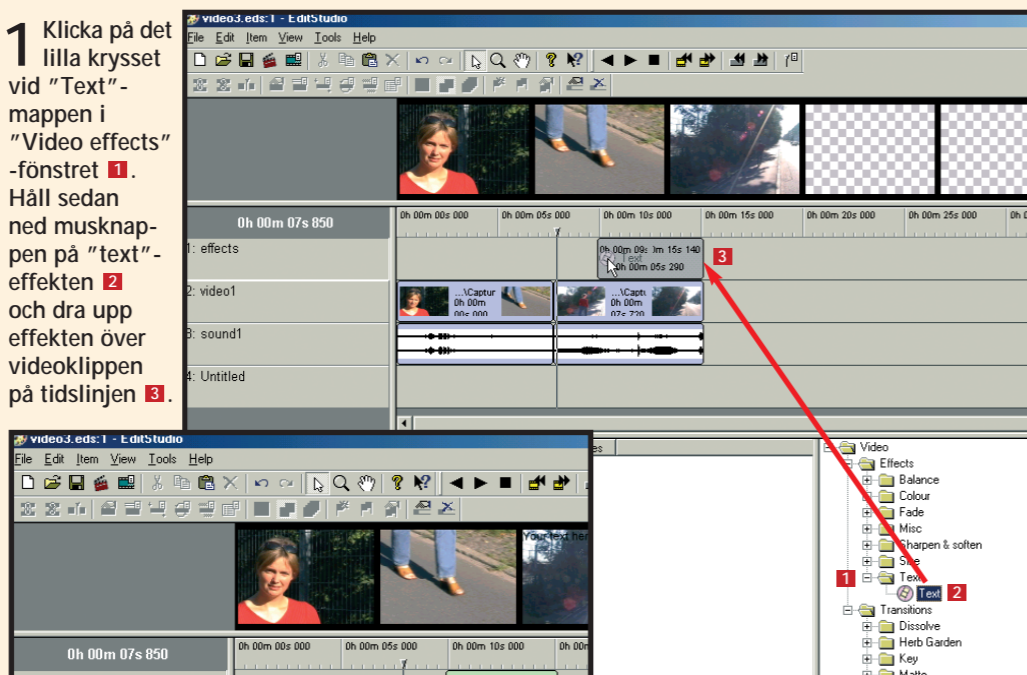
Med videoprogrammet EditStudio kan man få text i alla färger och storlekar att tona in över bilderna i filmen. I vårt exempel på de här sidorna visar vi hur du får texten "The End"

att tona fram som avslutning på din film. Men dessutom kan man skapa rulltexter, undertexter och en hel del annat. Det ger vi också en kort introduktion till. Resten kan du läsa

dig fram till med programmets "Tutorial" eller med hjälpfilen. Vi gör texten röd och ger den 24 punkters storlek, men du bestämmer naturligtvis själv vad som passar i din film.

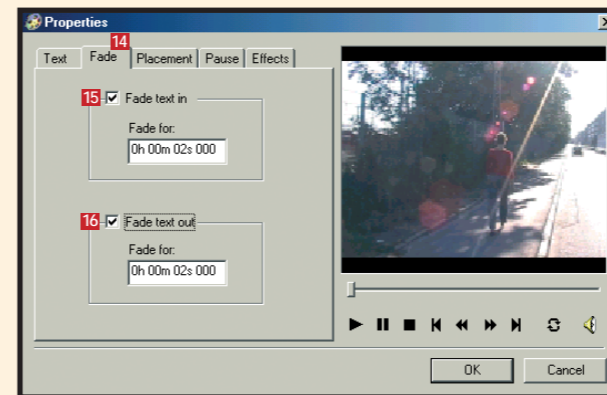
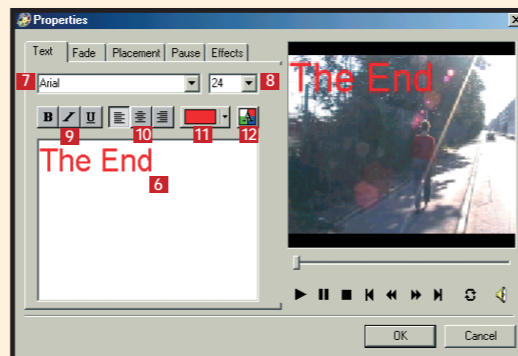
1 Hämta och anpassa texteffekten

1 Klicka på det lilla krysset vid "Text"-mappen i "Video effects"-fönstret **1**. Håll sedan ned musknappen på "text"-effekten **2** och dra upp effekten över videoklippen på tidslinjen **3**.

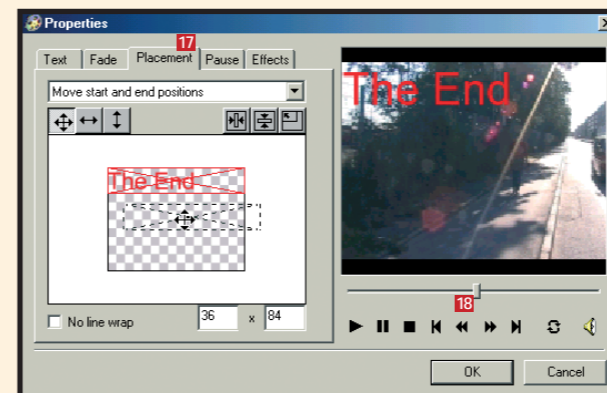

2 Håll ned musknappen på text-effektens ändar och dra i den så att den placeras på rätt plats i filmen **4**. Dubbelklicka på texteffekten **5** för att ändra texten.

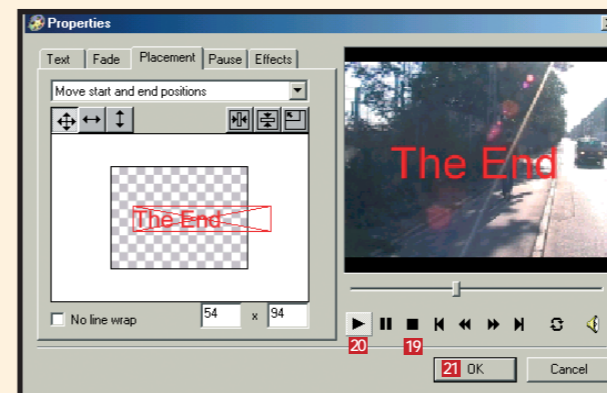
3 Fliken "Text" är förvald. Här kan texten ändras på samma sätt som i ett ordbehandlingsprogram. Själva texten skrivs in i det stora vita fältet **6**. Du kan ändra teckensnitt i rullgardinsmenyn i fältet där det står "Arial" **7**. Teckenstorleken väljer du i rullgardinsmenyn i fältet där det står "24" **8**. De tre knapparna till vänster **9** använder du för att välja om texten skall vara fet (B), kursiv (I) eller understruken (U). De tre knapparna i mitten **10** använder du för att bestämma om texten skall vara vänsterjusterad, centrerad eller högerjusterad. I fältet med den svarta kvadraten **11** väljer du teckenfärg. Och på den sista knappen **12** kan bakgrunden i det vita fältet ändras så att man kan se vad man skriver om man t.ex. har valt att skriva med vit text. Vi har valt röd text i 25 punkters storlek. Klicka "OK" **13**.

4 Klicka på fliken "Fade" **14**. Klicka i det översta vita fältet **15** för att låta texten långsamt tona fram på skärmen. Tiden (här två sekunder) anger hur långsamt texten skall tona fram. Ange på samma sätt i fältet längst ned **16** hur texten skall tona ut i slutet.

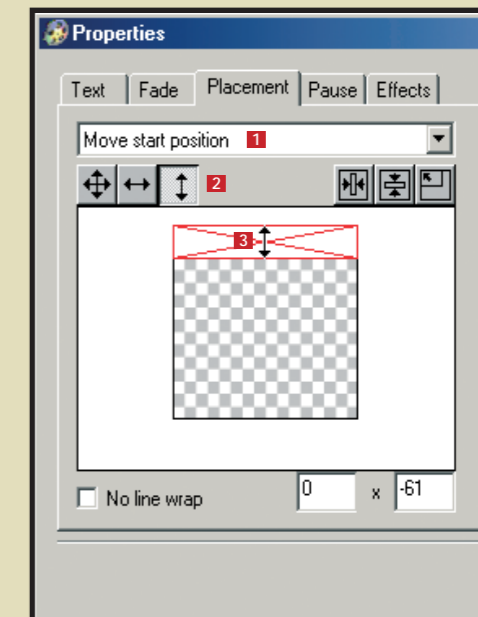
5 Klicka på fliken "Placement" **17**. Eftersom vi precis har valt att låta texten tona fram långsamt kan vi inte se texten i början av effekten. Klicka därför en bit in på tidslinjen till höger **18** för att se hur texten ser ut. Håll nu musen över det röda krysset och dra texten i fönstret till vänster för att placera texten där den skall vara.

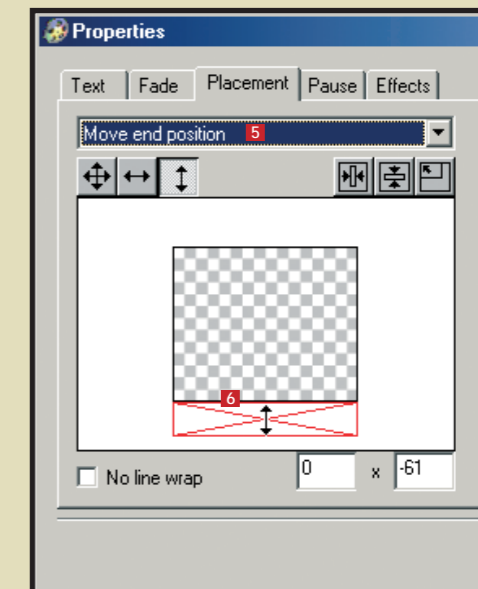
6 Nu har texten placerats på rätt plats. Klicka på "Stop" **19** och sedan på "Play" **20** för att se om texten fungerar. Klicka "OK" **21** om du är nöjd.

TIPS Rulltexter

Under fliken "Placement" kan man dessutom få texten att röra sig över bilden, för att t.ex. göra rulltexter.

1 Välj "Move start position" i rullgardinsmenyn **1** för att ange var texten skall börja. Klicka på knappen med en lodrät dubbelpil **2** så att texten bara kan flyttas lodrätt. Dra upp det röda krysset över texten, så att det ligger precis över bildfältet **3**.

2 Välj "Move end position" i rullgardinsmenyn **5** för att ange var texten skall sluta. Dra ned det röda krysset över texten, så att det ligger omedelbart under bildfältet **6**. Texten kommer nu att flytta sig in i bilden ovanifrån och sedan försvinna ut ur bilden i botten.

Var du inte med från början?

Läs Videoskolans föregående avsnitt på K-CD:n under "Komputerskolan".

Detta kunde du läsa i de tidigare avsnitten:

1 2 3 4 5 6 Du fick goda råd inför köpet av videokamera, tips till inspelningarna samt introduktion till programmet EditStudio. Och så visade vi hur man öppnar demonstrationsklippen på K-CD:n.

1 2 3 4 5 6 Vi visade hur man överför filmen från kameran till datorn. Du fick också se hur man redigerar videoklippen – sätter dem i rätt ordningsföljd så att timingen stämmer.

1 2 3 4 5 6 Vi piffade upp filmen med snygga övergångar mellan filmklippen. Övergångar kan också vara till stor hjälp när olika inspelningar inte passar så bra ihop som det var tänkt.

1 2 3 4 5 6 Du fick se hur filmen kan dekoreras med text i alla färger och storlekar. Vi fick texten "The End" att tona fram i stora röda bokstäver över de sista klippen.

Det kan du läsa i det kommande avsnittet:

1 2 3 4 5 6 Så spelas den färdiga filmen över på ett vanligt videoband. Filmen kan också komprimeras till en fil så att den kan laddas ut på en webbplats eller cd-rom eller skickas till vännerna via e-post.

Musiken ger det sista lyftet

Musiken i film är bäst när man knappt lägger märke till den. Det betyder nämligen att den är perfekt anpassad efter filmens stämning, tempo och intensitet. Om det sedan skall vara stillsam jazz eller hårdrock är en smaksak plus att det naturligtvis beror på filmens innehåll.

I den här delen av Videoskolan tar vi upp hur man förbättrar stämningen i filmen med bakgrundsmusik. Man kan lägga in Mp3-filer, wav-filer och en lång rad andra sorters musikfiler. Om man vill använda mu-

sik från en cd, måste man dock först spela över musiken till hårddisken som en wav-fil.

På K-CD:n under "Komputerskolan" finns ett musikstycke – "Downhill" – som du kan experimentera med tillsammans med klippen i videoprogrammet eller med din egen film.

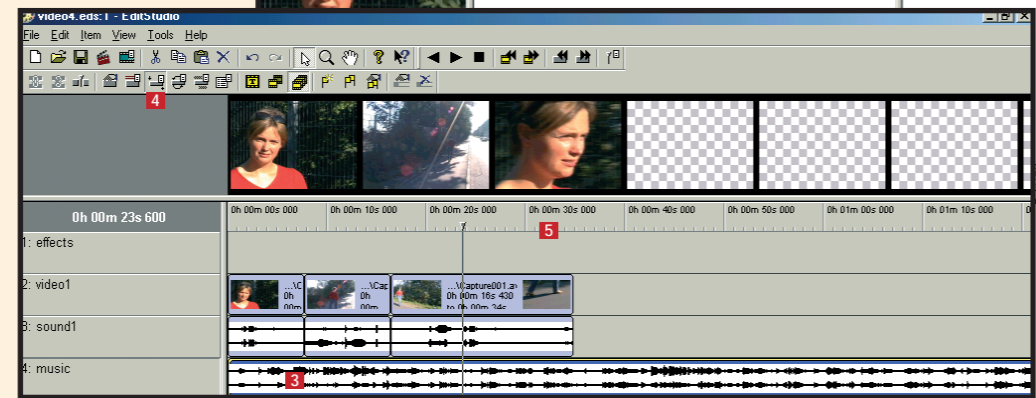
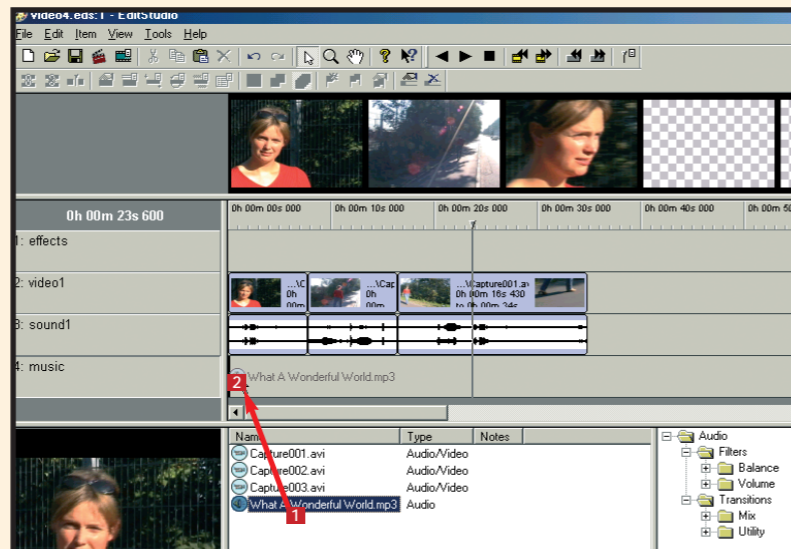
Det exempel vi går igenom består av tre enkla klipp efter varandra. Vi har dessutom lagt till en Mp3-musikfil till Media files-fönstret på samma sätt som vi lade in demonstrationsklippen i den första delen. (Höger-

klicka och välj "Add mediafile".) När du har dragit upp musikfilen på tidslinjen, skall musiken mixas med ljuden från videoklippen. Det handlar främst om att ställa in ljudstyrkan för musik och videoljud.

EditStudio kräver mycket datorkraft när programmet skall spela upp både video, videoljud och musik. Det är därför lätt hänt att ljud och bilder hackar lite. Men när filmen väl har exporterats samlas alltihop i en fil som du kan spela upp utan problem.

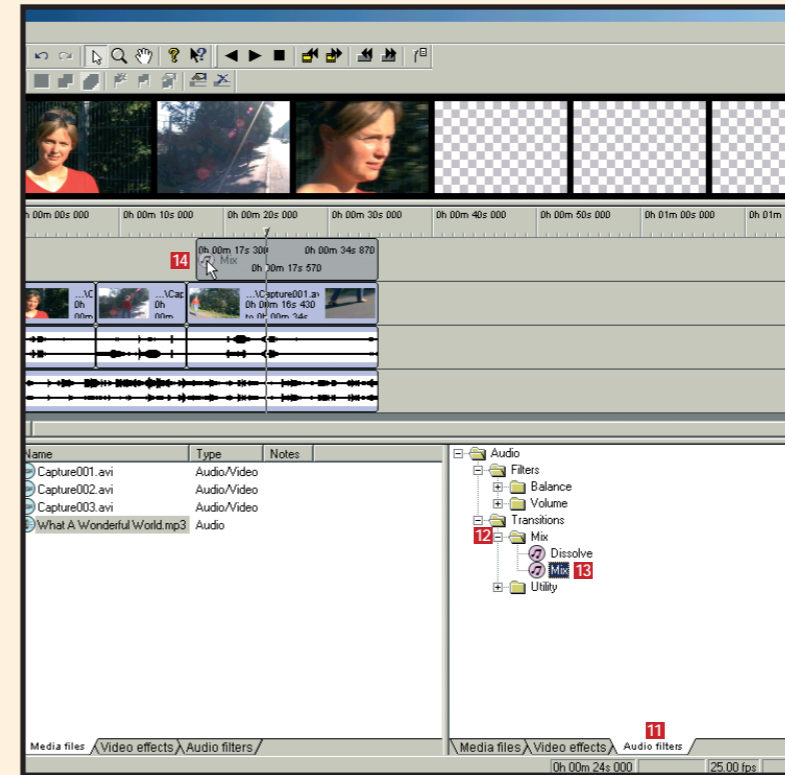
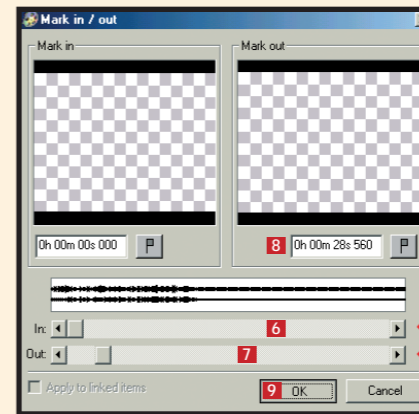
1 Lägg musik på filmen

1 Hämta in den musikfil som du vill använda – välj något du har liggande eller musikstycket på K-CD:n – i programmet "Media files"-fönster (se skolans första del). Musikstycket på K-CD:n placeras i mappen "Dokument" när du klickar på "Installer". Klicka på filen i "Media files"-fönstret **1**, håll ned musknappen och dra upp filen på tidslinjen **2**.

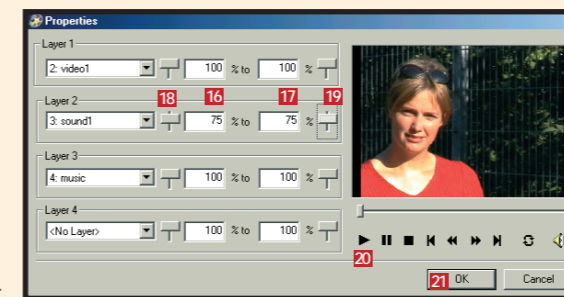

2 Nu skall bakgrundsmusiken trimmas så att den passar till de andra inspelningarna. Klicka på ljudfilen på tidslinjen **3** och sedan på trimningsikonen i verktygsfältet **4**. Lägg märke till hur lång tid filmen varar genom att titta på tidsindikatorn över den sista inspelningen **5**. I det här fallet varar filmen cirka 30 sekunder.

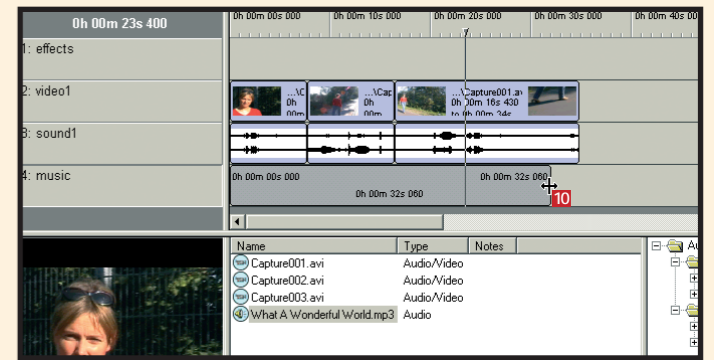
3 Klicka på reglagen vid "In" **6** respektive "Out" **7** för att välja var i stycket musiken skall börja och sluta. Här skall den börja från början och det nedersta reglaget skall ha dragits så långt att tidsindikatorn till höger passar nägorlunda med filmens längd **8**. Klicka "OK" **9**.

7 I den här menyn ställer du in i vilka lager ljuden skall mixas. Effekten påverkar inte lager utan ljud, så därför kan man i det här

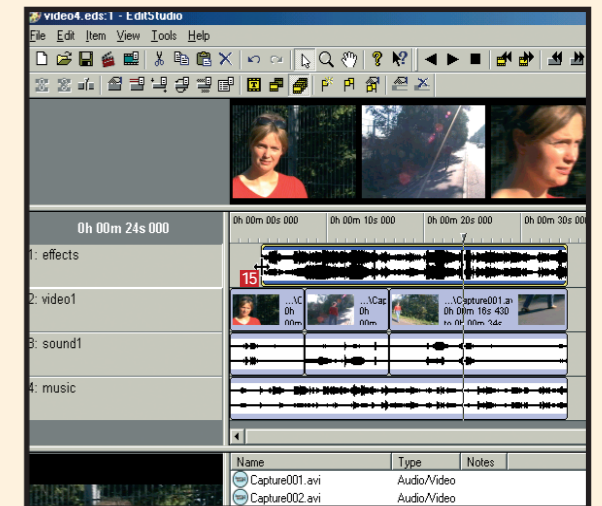

fallet bortse från video1-lagret. Den första siffran vid sidan om ett lager visar ljudstyrkan när effekten börjar **16**. Nästa siffra visar ljudstyrkan när effekten slutar **17**. Om man väljer ett högre värde kommer lagrets ljudstyrka att stiga under effekten. I vårt fall var ljudet från inspelningarna lite för höga i förhållande till musiken, så båda siffrorna skall ändras till ett lägre värde vid sound1-lagret. Håll ned musknappen över indikatorn vid sound1-lagret **18**. Dra musen nedåt för att sänka ljudstyrkan. Dra sedan i den andra indikatorn för att sänka ljudstyrkan i lagrets slut **19**. Om du har svårt att ställa in det värde du vill ha med musen, kan du klicka på själva siffran och skriva in en ny. Klicka på "Play" **20** för att höra om ljudstyrkan för videoklipp respektive bakgrundsmusik är rätt inställda. Klicka "OK" **21** om du är nöjd.

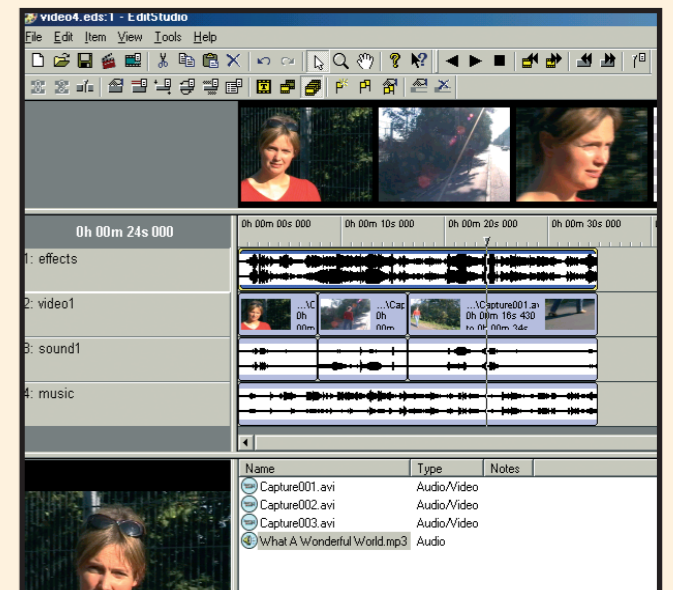

4 Håll ned musen i höger sida av bakgrundsmusiken på tidslinjen **10** och dra i filen tills musiken passar med videoklippen.

5 Klicka på fliken "Audio filters" under det vita fönstret till höger **11**. Klicka på det lilla krysset vid "Mix"-mappen **12**. Håll nu ned musen på "Mix"-effekten, som du skall använda för att blanda bakgrundsmusiken med ljuden från videoinspelningarna **13**. Dra upp effekten på det översta lagret i tidslinjen **14**.

6 Håll ned musen i slutet av effekten **15** och dra i den tills den passar in med inspelningarna nedanför. Dubbelklicka på effekten.

8 EditStudio har nu skapat en ljudfil där bakgrundsmusik och videoljud har mixats med varandra.

Var du inte med från början?

Läs Videoskolans föregående avsnitt på K-CD:n under "Komputerskolan".

Detta kunde du läsa i de tidigare avsnitten:

1 2 3 4 5 6 Du fick goda råd inför köpet av videokamera, tips till inspelningarna samt introduktion till programmet EditStudio. Och så visade vi hur man öppnar demonstrationsklippen på K-CD:n.

1 2 3 4 5 6 Vi visade hur man överför filmen från kameran till datorn. Du fick också se hur man redigerar videoklippen – sätter dem i rätt ordningsföljd så att timingen stämmer.

1 2 3 4 5 6 Vi piffade upp filmen med snygga övergångar mellan filmklippen. Övergångar kan också vara till stor hjälp när de olika inspelningarna som skall klippas ihop inte passar så bra ihop som det var tänkt.

1 2 3 4 5 6 Du fick se hur filmen kan dekoreras med text i alla färger och storlekar. Vi fick texten "The End" att tona fram i stora röda bokstäver över de sista klippen. Dessutom gick vi igenom hur man lägger in rulltexter.

1 2 3 4 5 6 Du fick lära dig hur man lägger musik på videon. Vi gick också igenom hur musiken mixas med realljuden från videoinspelningarna så att musiken och videoljuden stämmer i ljudstyrka.

Spara den färdiga filmen

Videofilmen är färdigredigerad och skall nu göras klar för t.ex. videoband eller e-post.

När du har redigerat din film är det dags att exportera den. Att exportera betyder att EditStudio lägger ihop alla klipp och effekter till en enda fil.

Den här processen kan ta lång tid eftersom programmet måste beräkna varje enskild bild från filmen. EditStudio har flera olika format och kvaliteter som man kan spara filmen i. Om filmen t.ex. skall spelas över på ett videoband, skall den sparas i hög kvalitet i en AVI-fil, så att videoapparaten eller kameran får bästa möjliga råmaterial att spela in från. Men

skall filmen skickas som ett e-brev gäller det att få den att ta så lite utrymme som möjligt så att man kan skicka den och ta emot den via nätet. För detta ändamål har EditStudio möjlighet att exportera i QuickTime-formatet, som är gjort för att komprimera film till e-brev och webbsidor. Men tänk på att den som skall spela upp filmen måste ha QuickTime. Det programmet kan man hämta på adressen www.apple.com/quicktime/download.

Om man arbetar med en digital videokamera krävs en nyare

version av EditStudio för att lägga tillbaka filmen på ett DV-band utan kvalitetsförlust.

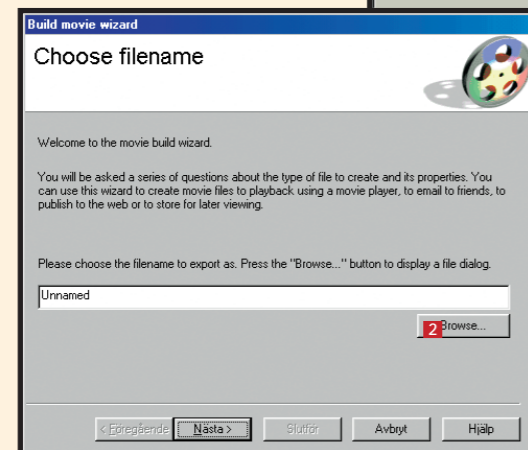
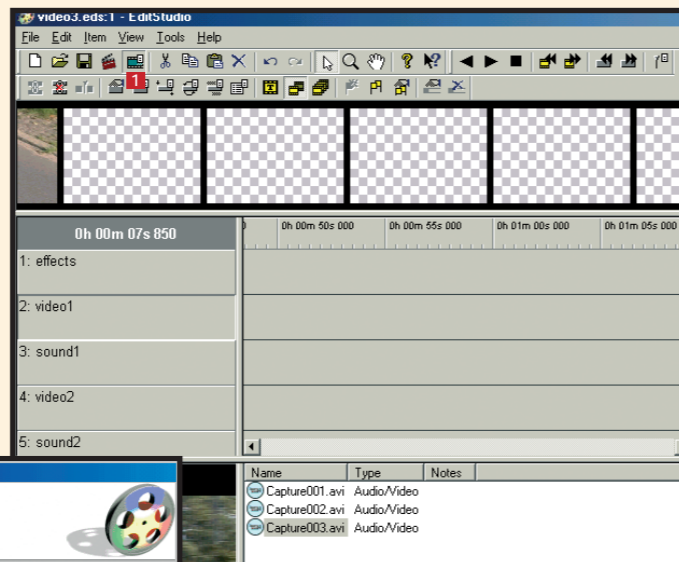
Den senaste versionen av programmet kan du köpa på Internet på adressen www.puremotion.com. Priset är 35 dollar eller knappt 370 kronor.

Man måste också ha den senaste versionen för att lägga filmen på en video-cd som kan spelas upp i en dvd-spelare. Då skall den exporteras i MPEG-formatet, vilket bara den nya versionen klarar av – om inte ditt brännarprogram självt kan konvertera AVI-filen.

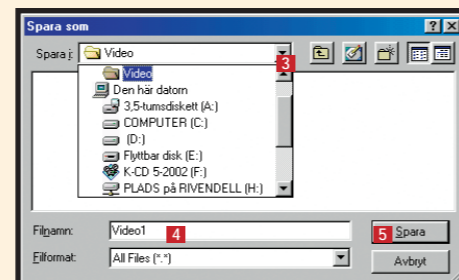
1 Välj exportformat och kvalitet

Innan filmen kan exporteras måste du vara klar över vad den skall användas till, t.ex. videofilm eller e-brev. Det handlar om att bestämma vilken kvalitet och vilket filmformat den färdiga filmen skall ha. Format och kvalitet har stor inverkan på hur stort utrymme filmen kommer att ta.

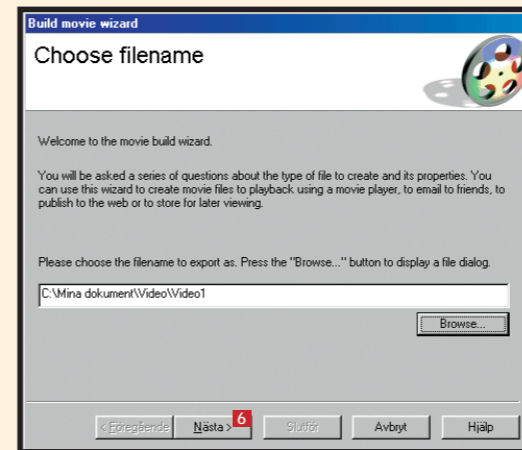
1 Klicka på filmremseikonen högst upp **1** för att sätta i gång processen med att exportera filmen.

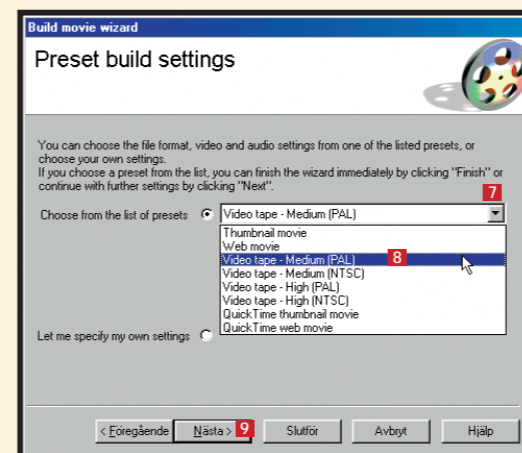
2 Klicka på "Browse" **2** för att välja var på datorn du skall spara filmen.

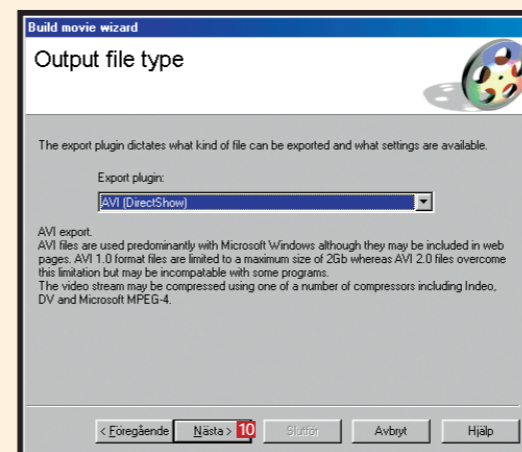
3 Leta fram mappen du vill spara filmen i via rullgardinsmenyn **3**. Namnge filmen i det vita fältet **4**. Klicka på "Spara" **5**.

4 Klicka på "Nästa" **6** för att gå vidare.

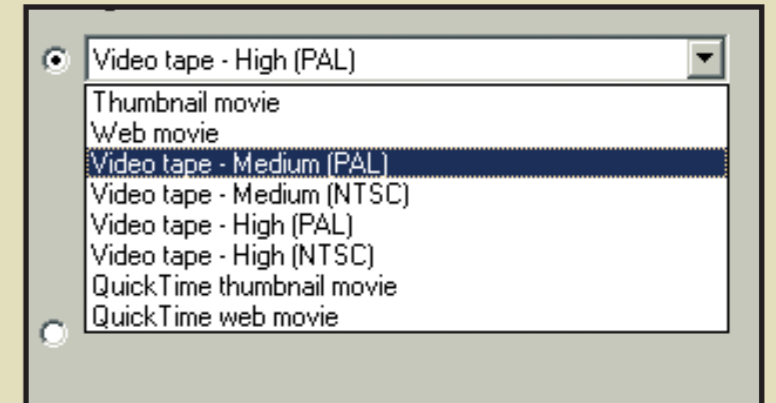
5 Nu skall du välja mellan programmets fördefinierade inställningar för att exportera film. Välj ut en inställning i rullgardinsmenyn **7**. Klicka på den du vill ha **8** – se vägledningen i schemat till höger. Klicka "Nästa" **9** när du har valt format.

6 Klicka på "Nästa" **10** för att bekräfta det format du har valt.

Videoformat

Det avgörande när den färdigredigerade filmen skall samlas till en enda filmfil är vad filmen skall användas till. Det bestämmer nämligen vilket format den färdiga filmen bör sparas i.

Thumbnail movie:

AVI-video i lägsta kvalitet. Avsedd för e-post och kan spelas upp utan speciella program på de flesta datorer.

Web movie:

AVI-video i lite högre kvalitet. Avsedd för e-post och webbsidor och ger en bättre bild än en thumbnail movie.

Video Tape – Medium (PAL):

AVI-video i en kvalitet som motsvarar ett vanligt VHS-band. Det är den här inställningen du skall använda för att skapa en fil som du sedan kan spela över till ett vanligt videoband.

Video Tape – Medium (NTSC):

Som ovanstående, avsett för det amerikanska videosystemet NTSC.

Video Tape – High (PAL):

AVI-video i en kvalitet som motsvarar ett S-VHS- eller Hi8-video-band. Det är den här inställningen du skall använda för att skapa en fil som du sedan kan spela över till ett videoband i de här formaten.

Video Tape – High (NTSC):

Som ovanstående, avsett för det amerikanska videosystemet NTSC.

QuickTime thumbnail movie:

Den här inställningen komprimerar filmen bättre än en AVI. Men QuickTime-formatet kräver i gengäld att mottagaren har QuickTime installerat på sin dator. Används för att göra mycket små filmer till exempelvis e-brev.

QuickTime web movie:

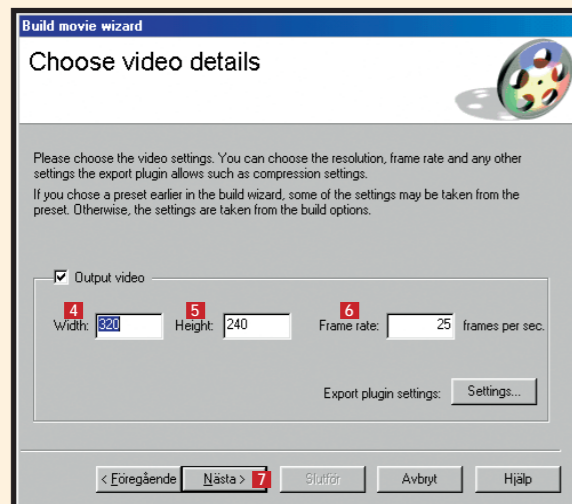
QuickTime-video i lite högre kvalitet. Avsedd för e-brev och webbsidor och ger en bättre bild än en thumbnail movie.

2 Starta exportfunktionen

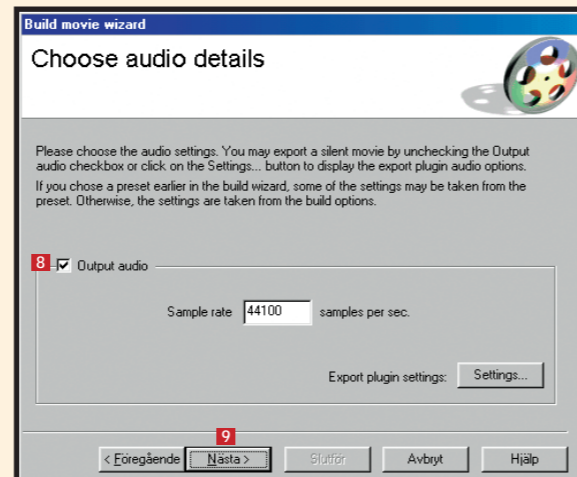
Efter att du valt i vilket format filmen skall exporteras – i det här fallet "Video tape – Medium (PAL)", så att kvaliteten passar för överspelning till VHS-videoband – skall exportinställningarna finjusteras.

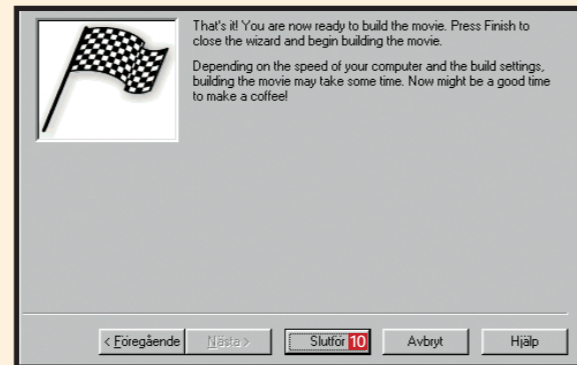
1 Här ändrar du start- 1 och sluttiden 2 om det bara är en del av filmen som skall exporteras. Klicka på "Nästa" 3.

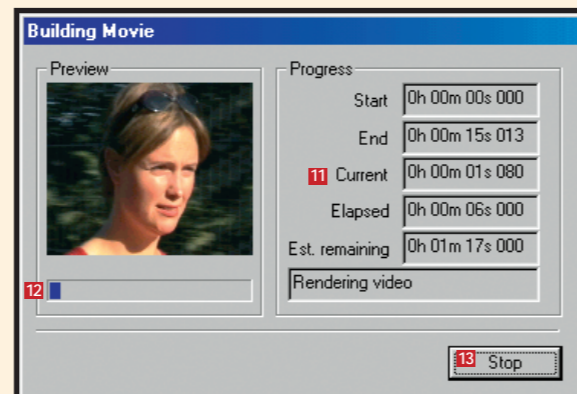
2 Här ser du den storlek som bestäms av den inställning du valt i början. Om filmen skall läggas på ett videoband skall man inte ändra på de här inställningarna. Om du har valt thumbnail eller web-movie, kan du välja en större bredd 4 och höjd 5 till bilden. I "Frame rate" 6 anger du hur många bilder som skall visas i sekunden – ju fler bilder per sekund, desto mer flyt i filmen. Men kom ihåg att filmen tar mer utrymme ju större bild och ju högre "Frame rate" du väljer. Klicka på "Nästa" 7.

3 Här justerar du ljudkvaliteten. I de flesta fall skall man bara välja den ljudkvalitet som står, eftersom den passar den sorts film som valdes i inledningen. Man kan dock välja att helt ta bort ljudet genom att klicka på den lilla boken 8. Klicka på "Nästa" 9.

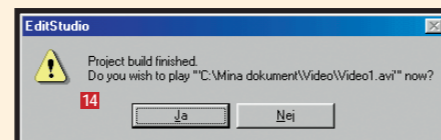

4 Klicka "Utför" 10 för att starta exporteringen.

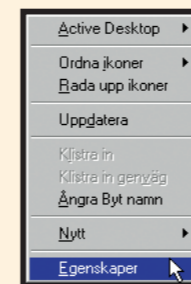
5 Filmen produceras nu och sparas i det valda formatet på hårddisken. Det här kan ta lång tid, men du kan hela tiden följa med i hur långt datorn har kommit vid "Current" 11 eller på den blå indikatorn 12. Du kan när som helst stanna exporten genom att klicka på "Stop" 13. Om du klickar på "Stop" kommer EditStudio att göra en film som varar fram till det att exporten avbröts.

6 När programmet har exporterat filmen kan du titta på den färdiga filmen genom att klicka på "Ja" 14.

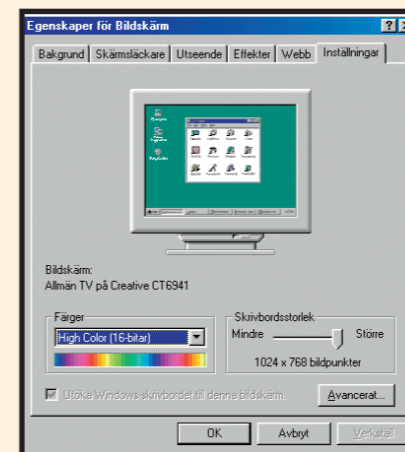

3 Förbered överspelning till band

Om filmen skall spelas över till videoband skall videoapparaten anslutas till pc:n. Det är en god idé att ansluta en tv till videon och kontrollera att det kommer med ljud och bild när filmen spelas upp från pc:n. För att spela över från pc till video måste grafik-/grabberkortet ha en tv-utgång kallad tv-out. I den sätter du en kabel med phonokontakt i båda ändar. I den andra änden ansluts en s.k. scartadapter med ingång som sätts i scartkontakten på videon. Sedan skall pc:n ställas in att skicka bilden till videoapparaten i stället för pc-skärmen. Konsultera också vägledningen till ditt grabber- eller grafikkort.

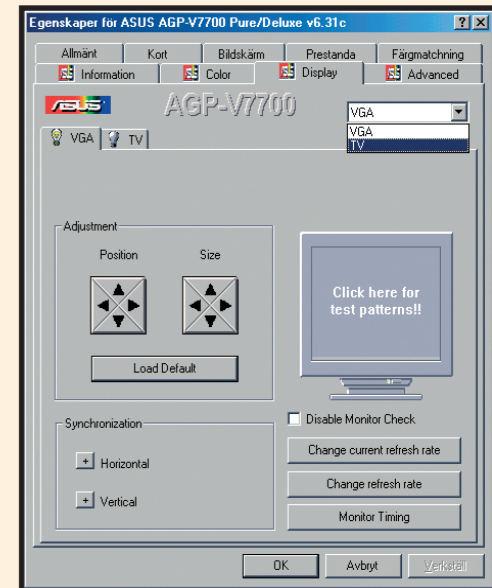
1 Högerklicka på skrivbordet och klicka på "Egenskaper" för att ställa in pc:n så att den skickar signalen till videon.

2 Välj sedan fliken "Inställningar" och tryck på knappen "Avancerat".

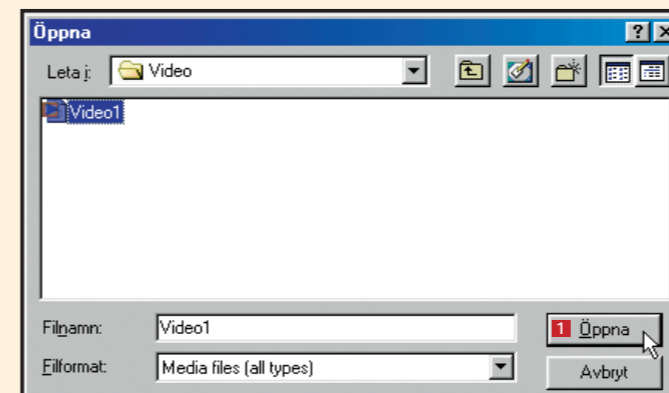
3 Nästa skärmbild kan variera i utseende beroende på grafik- eller grabberkortet. Klicka på fliken "Display" och lite längre ned på fliken "TV".

4 Välj "TV" i rullgardinsmenyn överst till höger.

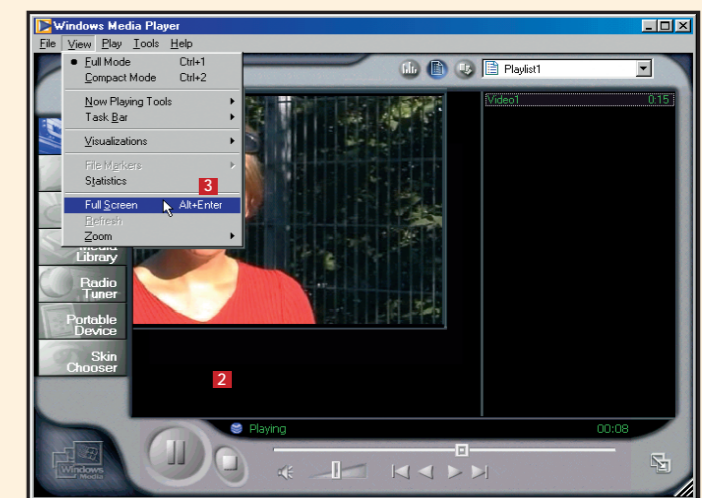

4 Spela in filmen

När filmfilen skall skickas till videoapparaten skall den spelas upp så att den fyller hela pc-skärmen. Signalen som skickas från pc:n innehåller nämligen det som annars skulle synas på pc-skärmen. Så om filmen bara visas i ett litet fönster på pc:n, kommer allt det andra som syns på pc-skärmen också med på videobandet. Uppspelning av filmfilen i full skärm kan man åstadkomma genom att spela upp den i t.ex. Windows Media Player, som ligger på de flesta datorer.

1 Öppna programmet Windows Media Player. Klicka på "Öppna" i menyn "Arkiv" och leta fram filmen på hårddisken. Markera den och klicka på "Öppna" 1.

2 Klicka på "Play"-knappen 2 för att starta uppspelningen. (Man kan också använda genvägen CTRL + P på tangentbordet.) Klicka på menyn "Visa" och "Helskärm" 3 för att visa din film på hela skärmen. (Man kan också använda tangentgenvägen ALT + Retur.)

3 Sedan är det dags att trycka på "Record" på videoapparaten eller kameran och spela in filmen.